

”Jag ser dig”

En utredning av Landskrona stads arbete mot den olovliga frånvaron

Handläggare: André Grigoriadis

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syfte & Frågeställning	4
Undersökningsmetod	5
Teori	6
Tidigare forskning	7
Definition	7
Skydd & Riskfaktorer	7
Skolket ur elevernas synvinkel	9
Hur ser Landskrona stad på olovlig frånvaro?	11
Hur arbetar Landskrona stad och skolorna mot den olovliga frånvaron?	13
Aktuella styrdokument	13
Vilka tillvägagångssätt och förhållningssätt lyfts fram i arbetet?	14
Hur kan arbetet utvecklas?	17
Hur arbetar andra kommuner?	18
Tomelilla kommun – tydlig handlingsplan	18
Vänersborg – Samverkande socialsekreterare och sociala överdrifter	19
Karlstad – Förebyggande program och metoder i klassrummet	20
Hemmasittare – Nyckelmetoden	22
Sammanfattning	23
Diskussion kring utvecklingsförslag för skolorna i Landskrona stad	24
En bra utgångspunkt	24
Ett förändrat tankesätt	24
Det praktiska arbetet	25
Referenslista	28
Bilagor	
Bilaga 1: Landskrona stad – Policy för hantering av frånvaro	30
Bilaga 2: Landskrona stad – Riktlinjer för hantering av otillåten frånvaro i skolan	32
Bilaga 3: Landskrona stad – Frågeställningar inför kartläggning och utredning av anledning till otillåten frånvaro	34
Bilaga 4: Landskrona stad – Västervångskolan: Rutiner vid elevs frånvaro	37
Bilaga 5: Vänersborgs kommun: Rutiner vid ogiltlig respektive giltlig frånvaro	41
Bilaga 6: Vänersborgs kommun: Inför klassföreståndarens möte vid upprepad frånvaro	42
Bilaga 7: Vänersborgs kommun: Mötesblankett vid upprepad frånvaro	43

Foto: Martin Larsson och Anders Ebefeldt (Studio-e)

Inledning

Barn som är bosatta i Sverige har enligt lag en skolplikt¹. Ansvaret ligger inte enbart på eleven utan även på huvudmannen, hemkommunen och vårdnadshavaren som skall se till att eleven fullgör sin skolgång². Trots skolplikten och det cirkulerande ansvaret kring elevens närvaro kan det ibland, av olika skäl, visa sig att eleven olovligen är frånvarande från utbildningen, vilket således innebär att rätten till utbildning inte kan tillgodoses.

Den olovligen frånvaron är en växande problematik enligt utbildningsministern Jan Björklund, som år 2010 lyfte fram att hårdare tag mot den olovligen frånvaron bör vidtas. Enligt honom måste man sätta stopp för den alltmer växande problematiken och vidta åtgärder som signalerar för elever att detta beteende är oacceptabelt. Argumentet Björklund hade då var ett visat samband mellan skolk och elever som hamnar i riskzonen för destruktiva beteenden förekommer och att dessa ungdomar riskerar att försätta sig själva i en miljö som omfattar droger och kriminalitet³.

Forskning visar att skolkande elever får svårigheter i framtiden. Risken finns för att personen oftare byter jobb, oftare hamnar i arbetslöshet eller att denne blir festsittande i ett lågbetalt jobb med låg status⁴.

1 7kap, 4§, 5§, 6,7§ Skollagen (2010: 800)

2 7kap, 20, 21, 22§ Skollagen (2010: 800)

3 <http://www.government.se/sb/d/14063/a/168247>

4 Karlberg & Sundell. (2004). *Skolk: Sund protest eller riskbeteende?*

Fou-rapport: 2004:1 Stockholm: Socialstyrelsen. s.11

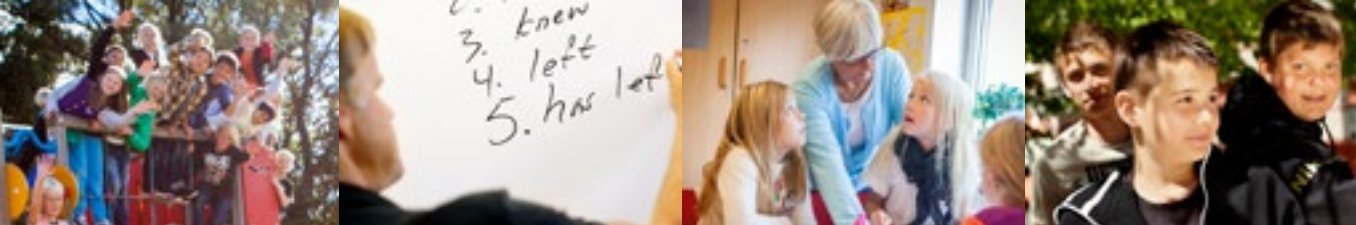

Syfte & Frågeställning

Man kan se på olovlig frånvaro på olika sätt, vilket skapar diskussioner som sätter våra tankar i arbete. Vi frågar oss varför man som individ skolkar och därmed avstår från den rätt man har till utbildning? Trots lagar, regler och värderingar som förekommer i samhället, varför vänder sig vissa till det avvikande?

Mitt syfte blir att se närmare på fenomenet olovlig frånvaro ur ett kriminologiskt perspektiv med fokus på högstadiet, finna orsaker till varför man skolkar och vilka risker detta medför. Därefter skall jag kartlägga hur andra kommuner arbetar mot olovlig frånvaro, ställa detta i kontrast till hur skolorna i Landskrona stad arbetar och se närmare på hur detta arbete, förslagsvis, kan utvecklas. De frågeställningar som kommer vägleda mig under arbetet är följande:

- » Vilka typer av skolkare finns det?
- » Vilka risker kan härledas till skolk?
- » Vilka är de bakomliggande orsakerna till frånvaron enligt eleverna i forskningen?
- » På vilket sätt påverkar skolket individen i framtiden?
- » Hur ser arbetet mot skolk ut i Landskrona i jämförelse med andra kommuner?
- » Vad kan skolorna i Landskrona stad göra för att utveckla detta arbete?

Undersökningsmetod

För att skapa sig en grundläggande förståelse för begreppet och dess egentliga innebörd är den tidigare forskningen kring den olovliga frånvaron avgörande för det fortsatta arbetet. Genom detta arbetssätt införskaffas kunskap och underlag för besvarandet av de frågeställningar som ligger till grund för arbetet.

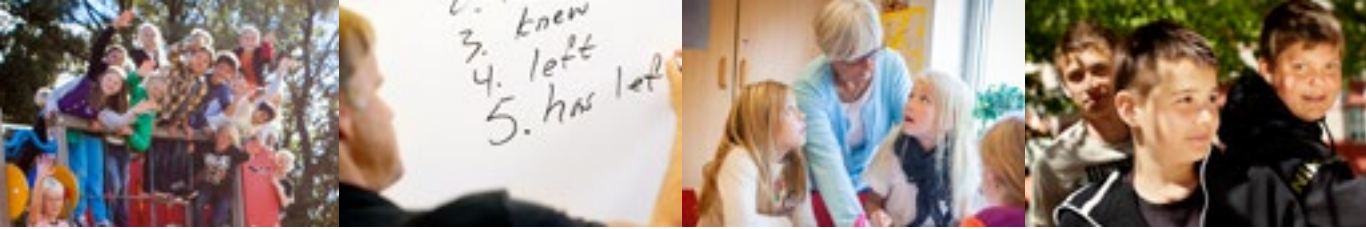
De första fyra frågeställningarna kommer först och främst besvaras utifrån den tidigare forskningen men kommer även få sitt stöd och beröras i de mer praktiska delarna. Fråga fem kommer bland annat ha sitt underlag i styrdokument, åtgärdsprogram och handlingsplaner som reglerar det arbete såväl Landskrona stad som andra kommuner bedriver mot frånvaron.

Materialet som behandlar Landskrona stads arbete kommer även kompletteras med semistrukturerade intervjuerna. "Semistrukturerat" innebär att frågorna på förhand redan är givna men att intervjupersonen får möjligheten att svara öppet på frågan⁵. Intervjupersonerna kommer att bestå av rektorer på olika högstadieskolor i Landskrona stad men även av verksamhetschefen på utbildningsförvaltningen i Landskrona.

När insamlandet av material är färdigt kommer faktan brytas ner, sammanställas och analyseras. Denna process kommer i sin tur skapa underlag för besvarandet av sista frågeställningen.

---

5 Ejvegård. R. (2009). *Vetenskaplig metod*. (4. uppl.) Lund: Studentlitteratur. s.51

Teori

Sociala band är en kontrollteori utformad av Travis Hirschi, en teoretiker som menar att individer är egennyttiga och strävar efter att agera på ett sätt som i slutändan förser dem med de bästa förmånerna. Hirschi frågade sig varför det är så att de flesta följer lagen. Varför ägnar sig inte fler åt brottslighet om det både är ekonomiskt lönsamt och spännande? Samhället fungerar som ett hinder för det avvikande beteendet, ett beteende som riskerar att förvärras ifall de sociala banden till samhället försvagas⁶. De fyra sociala band som ser till att individer följer samhällets normer och värderingar är *anknytning*, *åtagande*, *deltagande* och *tro/moraluppfattning*.

Anknytning är det viktigaste bandet och syftar på individernas sociala och känslomässiga anknytning till såväl föräldrar som kamrater⁷. Detta band kan påverkas av de individer vi ser upp till och härmar när vi strävar efter att skapa vår identitet. *Åtagande* kan kopplas till individens vardagliga förhållanden. Detta band fokuserar på den synen individen har på skolan och dem möjligheter individen har att nå framgång, om denne har akademiska ambitioner med satta framtidsplaner⁸. *Deltagande* avser det engagemang individen har för sociala aktiviteter. Går individen till skolan? Gör han sina läxor? Sysselsätter han sig med något legitimt på fritiden? Någon Hobby? Någon bollsport etcetera⁹? Det sista bandet, *Tro/moraluppfattning*, berör individens synsätt på majoritetssamhällets normer och värderingar, exempelvis ens respekt för lagen och auktoritära personer¹⁰.

Familjen blir genom sin uppfostran dem som sätter grunden för *anknytning*. Denna grund är viktig för den upplevda närheten, tryggheten och tillgivenheten som ofta förekommer när man växer upp. Parallellt med denna process formas *åtagandet* och *tro* och *moraluppfattningen*. Dessa band betonar exempelvis vikten av skolan och ser till att de normer och värderingar man fått med sig också överensstämmer med samhällets. Upplever barnet att denne får en felaktig bild av skolan där vare sig höga ambitioner eller deltagande är nödvändigt eller att närheten till familjen brister med felaktiga normer och värderingar kan individen utveckla asocialitet eller söka sig på annat håll, till likasinnade. Skolket kan i denna miljö bli tydlig där man på grund av sin asocialitet eller sin bristande sociala kompetens upplever svårigheter att ta del av skolan. Vänder man sig till likasinnade kan de individerna erbjuda en annorlunda anpassningsväg och därmed skapa den trygghet och trivsel familjen inte kunde förse barnet med. Sällskapets värderingar kan överensstämma med dem värderingar man fått hemifrån vilket därmed innebär att skolan förlorar sin betydelse.

Individen blir i detta tillstånd väldigt påverkbar vilket samtidigt innebär att han kan lockas in i kriminalitet eller annat avvikande beteende. Det ökade påtrycket från kamraterna och den ständiga strävan efter närhet och gemenskap kan innebära att kamraterna kommer i första hand, ett val som i sin tur kommer minska såväl förtjusningen för skolan som själva deltagandet.

6 Williams, P, F & McShane, D,M. (2010). *Criminological Theory*. (5.uppl.) Upper Saddle River, N.J.: Pearson/Prentice Hall. s.155

7 Carrabine, E. (2009). *Criminology – A sociological introduction*. (2.uppl.) London: Routledge. s.83

8 Williams & McShane: Ibid

9 Carrabine: Ibid

10 Williams & McShane: Ibid

Tidigare forskning

Definition

I Terje Ogdens bok ”*Social kompetens och problembeteende i skolan*” definieras beteendeproblem som:

”Beteendeproblem i skolan är elevbeteende som bryter mot skolans regler, normer och förväntningar. Beteendet hindrar undervisnings- och lärandeaktiviteter och därmed också elevernas lärande och utveckling. Det försvårar dessutom positiv interaktion med andra.”¹¹

Det råder skilda uppfattningar kring hur beteendeproblem skall brytas, då beteckningen kan delas in flera kategorier. En betydelsefull skiljelinje är graden av allvar i beteendet. Skolk samt fysiskt och psykiskt våld måste avgränsas från mildare former av beteendeproblem som till exempel undervisningsstörande beteenden¹². Skolverket använder begreppet olovlig frånvaro för att beskriva ”*frånvaro utan giltigt skäl*”¹³. En enkel men konkret beskrivning av begreppet.

Skydd & Riskfaktorer

Under uppväxten präglas barnet av biologiska och miljöbetingade förutsättningar som successivt kommer bidra till att forma barnets personlighetsegenskaper och beteendemönster¹⁴. Individens kan inneha vissa grundläggande förutsättningar för att utveckla ett visst beteende men det är först när individen, längst med vägen möts av interaktioner och en rad händelser, som dennes öde formas. Riskfaktorer kan i denna kontext bli tydliga och är faktorer som ökar sannolikheten för riskbeteende. Dessa faktorer hjälper oss kartlägga indicier hos individen som i efterhand kan bli starten på utvecklandet av ett oönskat beteende. Skyddsfaktorerna är hämmande faktorer som minskar sannolikheten för en fortsatt utveckling av ett sådant beteende. Dessa faktorer hjälper oss tydliggöra vilka fokusområden aktörerna bör ha i det förebyggande arbetet. Risk och skyddsfaktorerna kan ses som motpoler på en skala, där exempelvis god anknytning till föräldrarna är en skyddsfaktor medan dålig anknytning en riskfaktor¹⁵. Hur beteendet formas hos individ grundar sig, enligt Reid på följande fyra faktorer: *Individfaktorer, familjefaktorer, kamratfaktorer* och *skolfaktorer*¹⁶.

11 Ogdén, T. (2003). *Social kompetens och problembeteende i skolan – kompetensbeteende och problemlösande arbete*. (1. uppl.) Stockholm: Liber. s.14

12 Ogdén, T. (2003). s.13

13 Utbildningsdepartementet. *Remisspromemorian Olovlig frånvaro i skolan* (U2010/4389/G) <http://www.autism.se/RFA/uploads/nedladningsbara%20filer/YTTRANDE.pdf>

14 Andersson, T. (2001). *Kriminell utveckling – tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet

15 Sundell, K & Forster, M. (2005). *En grund för att växa. Forskning om att förebygga beteendeproblem hos barn*. FOU-rapport: 2005:1 Stockholm: Socialstyrelsen

16 Husejnovic & Löfberg, (2010) ”*Normbrott Lighi*”. Eskilstuna/Västerås: Mälardalens högskola.

<p>SKYDDSAKTOR INDIVID</p> <ul style="list-style-type: none"> – Social Kompetens – Kognitiv kompetens exempelvis inläring och problemlösning 	<p>RISKAKTOR INDIVID</p> <ul style="list-style-type: none"> – Låg självkänsla – Misslyckanden – Aggressivitet – Utanförskap – Svårigheter att motstå gruptryck
<p>SKYDDSAKTOR FAMILJ</p> <ul style="list-style-type: none"> – Normer och värderingar – Förmedla samhörighet och närhet – Uppmärksamma och förstärka positivt beteende – Förmedla kärlek, trygghet och respekt 	<p>RISKAKTOR FAMILJ</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kriser i familjen – Sociala och ekonomiska svårigheter – Bristande förmåga att tillgodose barnets behov – Felaktiga normer och värderingar som strider mot samhällets
<p>SKYDDSAKTOR KAMRAT</p> <ul style="list-style-type: none"> – Kamrater som tycker om skolan – Kamrater som deltar i lagliga aktiviteter 	<p>RISKAKTOR KAMRAT</p> <ul style="list-style-type: none"> – Icke skolmotiverade kamrater – Kamrater som skolkar – Kamrater med avvikande/kriminellt/normbrytande beteende
<p>SKYDDSAKTOR SKOLA</p> <ul style="list-style-type: none"> – Realistiska förväntningar från skola och lärare – Motiverade och lärorika lektioner – Eleven känner sig inkluderad och uppskattad 	<p>RISKAKTOR SKOLA</p> <ul style="list-style-type: none"> – Icke realistiska förväntningar – Problematiskt schema med många håltimmar – Eleven känner sig exkluderad och stämplad – Beteendeproblem i klassrummet

Individfaktorer har sin grund i de biologiska och genetiska faktorerna utanför vår kontroll. Exempel på problematiska karaktärsdrag kan vara låg självkänsla, aggressivitet, misslyckande, psykiska problem och asocialitet¹⁷. Familjen och skolan blir därmed viktiga för individen i arbetet att vägleda denne och förhindrar att ett avvikande, asocialitet beteende skall utvecklas. Genom att utrusta individen med sociala respektive kognitiva kompetenser kan dessa innebära faktorer som hämmar utvecklandet av riskbeteende.

Familjefaktorer berör den roll familjen får i barnets uppväxt. Föräldrarna försöker via uppfostran föra vidare samhällets normer, värderingar och förväntningar. Denna process är väldigt viktig i samband med att barnet under sin uppväxt söker efter förebilder. Lyckas man bygga en relation till sitt barn grundad på kärlek, trygghet och respekt och utrusta barnet med grundläggande normer och värderingar kan detta innebära att barnet får en bra utgångspunkt. Uppfostran måste bygga på att föräldrarna uppmärksammar och förstärker positivt beteende och samtidigt vägleder barnet genom logisk och korrekt uppfostran¹⁸. Hänsyn måste dock tas till att föräldrarna inte alltid har kapaciteten att tillgodose barnets behov¹⁹. Sådana svårigheter kan uppstå ifall det förekommer kriser i familjen, ifall en förälder är ensamstående eller familjen har sociala och ekonomiska svårigheter²⁰.

Dem relationerna man upplever sig ha till sina kamrater och vilket inflytande dessa kamrater kan få på ens beteende går under benämningen *kamratfaktorer*. Dålig uppfostran kan påverka barnets

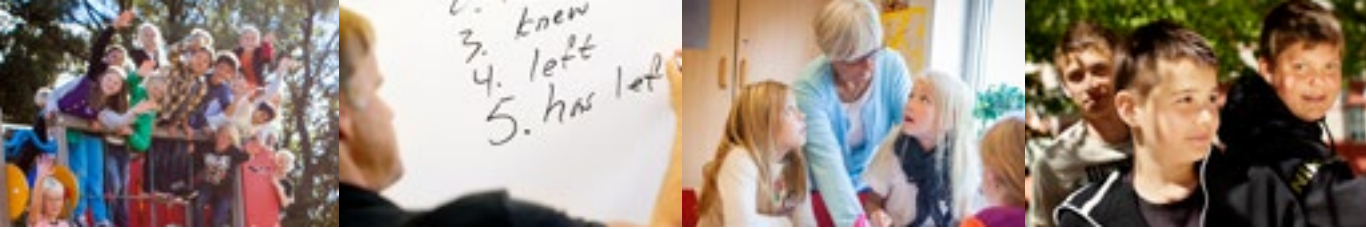
17 Karlberg & Sundell. (2004). s.10

18 Andersson. (2001). s.17

19 Husejnovic. A & Lövberg. D. (2010). s.8

20 Karlberg & Sundell. (2004). s.9

syn på sig själv och innebära att han ställs inför två val, att antingen socialt isolera sig eller vända sig på annat håll för att finna förebilder. Kamraterna kan vägleda individen genom sitt stöd och ge individen den uppmärksamhet denne aldrig fått. Goda kamratrelationer och en förmåga att komma överens med andra är en viktig skyddsfaktor. Men denna relation räcker inte långt ifall kamraterna har en syn på skolan som tråkig och onödig utan det är viktigt att kamraterna tycker om skolan och sysselsätter sig med lagliga aktiviteter på fritiden²¹. Om kamraterna skolkar och bryter mot normer och lagar genom kriminella handlingar ökar detta sannolikheten för ett riskbeteende. Skolk ses som en individuell handling men sker, enligt Reid, 70-80 % i grupp²². Individer som visar lite intresse för skolan visar också, enligt Henry, i större utsträckning intresset för socialt avvikande beteende²³. Undersökningar visar att skolkande elever är överrepresenterade för ungdomskriminalitet och missbruk. Detta i sin tur påverkar dem genom att de känner mindre engagemang, vantrivs och saknar framtidsplaner²⁴.

Skolfaktorer ser på den roll skolan får i elevernas liv och hur skolan påverkar individen. En fungerande relation mellan lärare och elev är viktig och fungerar som en skyddsfaktor. Att lyfta fram de bästa sidorna hos eleven och uppmuntra dem att delta i undervisningen genom intressanta och lärorika lektioner blir för lärarna en av dem största utmaningarna. Lärarnas bemötande blir ett nyckelmoment där ett realistiskt bemötande kan fungera som en drivkraft och samtidigt motivera eleven att leva upp till förväntningen. Upplever eleven att allt för höga krav ställs på en eller att man känner sig exkluderad och stämplad av läraren kan detta skapa en inställning hos eleven där denne inte uppskattar skolan i samma utsträckning som den kanske tidigare gjort.

Flera studier visar enligt Ogden på ett samband mellan beteendeproblem och bristande sociala kompetens. De elever som av lärarna upplevs som socialt kompetenta bedöms sällan som problematiska till skillnad från de med bristande social kompetens, som lättare placeras i kategorier med beteendeproblematiske egenskaper. Risken finns, när man som elev blir kategoriserad och bemött på ett sådant vis, att man ger upp och förlorar intresset för skolan, känner sig stämplad och exkluderad ur gemenskapen²⁵.

Skolket ur elevernas synvinkel

När individen hamnar i ogynnsamma förhållanden kan det bli oerhört tungt för dem. Den olovliga frånvaron kan vara en indikation på att en individ är i behov av hjälp. Skolk är oftast en process som eskalerar i antalet tillfällen, något som framkommer i Skolverkets rapport. Ett igenkännbart mönster tar form och visar hur elever, från enstaka tillfällen övergår till mer högfrekvent skolk²⁶. Anledningarna bakom den olovliga frånvaron kan, som nämnts ovan, grunda sig på olika riskfaktorer hos individen och dennes omgivning som bidrar till att försätta individen i ett tillstånd med risk att utveckla ett asocialt och avvikande beteende.

21 Lundgren. M & Persson. B. (2003)

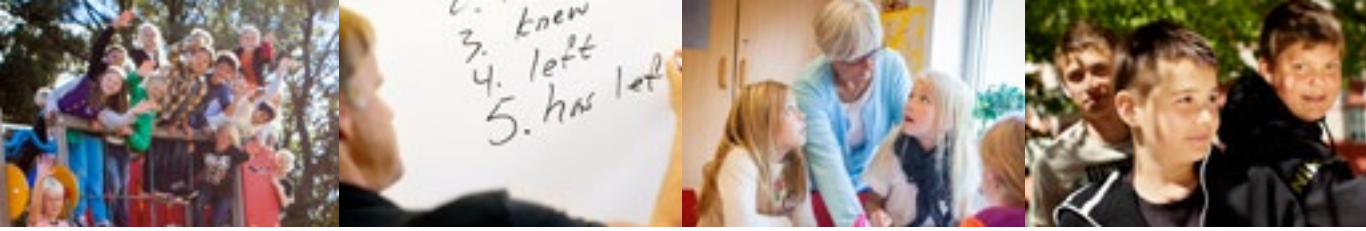
22 Karlberg & Sundell. (2004). s.9

23 Husejnovic & Lövfberg. (2010)

24 Karlberg & Sundell. (2004). s.10

25 Ogden. (2003). s.23

26 Skolverket. (2010). *Skolfrånvaro och vägen tillbaka: långvarig ogiltig frånvaro i grundskolan ur elevens, skolans och förvaltningens perspektiv* Stockholm: Skolverket. s.25

Det finns en viss svårighet att särskilja riskfaktorer och orsaker åt, då de båda kan återspegla samma företeelser och bakgrund. Vad säger då eleverna själva?²⁷

Föräldrar

Den relation eleverna upplever sig ha till sina föräldrar kommer på tal i elevernas utsagor. Eleverna talar om den graden av makt eleven upplever föräldrarna har och i vilken utsträckning föräldrarna kan påverka elevernas handlande. Bilden som synliggörs förmedlar flera typer av utgångar där såväl elevernas som föräldrarnas inställning till frånvaron får en betydande roll. Föräldrarna kan exempelvis upplevas ha ett så pass stort inflytande att det inte spelar någon roll ifall eleven vill gå till skolan eller ej, utan denne tvingas att gå fastän lektion inte upplevs som tillfredställande. Eller så kan exempelvis elevens upplevda kontroll över situationen och den tillit föräldrarna har till sina barn begränsa det inflytande föräldrarna väljer att ha. Detta kan samtidigt ge eleven mer utrymme att undanhålla faktumet att denne skolkar²⁸.

Arbetsmiljö

En faktor som ofta nämns är skolan. Flera elever upplever skolan som en stressig tillvaro, vilket resulterar i trötthet och bristande motivation. Lärarbyten, få läroplaner och fallerade närvarosystem är några av de orsaker eleverna säger ligger till grund för den olovliga frånvaron²⁹.

Lärare

I elevernas berättelser får läraren en viktig roll som, via deras undervisning, måste fånga elevernas intresse. Läraren beskrivs som en person som varken skall vara mesig eller sträng, inte ställa höga krav och visa respekt, som skall ha humor men ändå kunna sätta gränser. Bemötande och tilldelat beröm blir väldigt centralt för respektive elevs självkänsla men får inte ske i en sådan utsträckning där risk för favorisering uppstår, vilket av eleverna uppfattas som problematiskt³⁰. Ett samband mellan lärare och lektion framkommer i Husejnovic och Lövbergs studie där eleverna menar på att det i första hand är en bra och rättvis lärare och inte den tråkiga lektionen som sätter gränserna för elevens närvaro. En rolig och underhållande lärare kan likaväl hålla intresset vid liv hos en elev som annars uppfattar lektion som värdelös och icke motiverande. Genom dessa uttalanden lyckas eleverna forma en så kallad "överlärare" en, perfekt lärare med alla de rätta egenskaperna, rätt bemötande, respektfull, rättvis och så vidare.

Gruppträck

Elever lyfter fram företeelser som gruppträck från kamrater, social utanförskap, trakasserier och kränkningar som orsaker till skolket."Man kände sig töntig om man gick på lektionerna"³¹. Så svarar en elev i skolverkets rapport och illustrerar således hur samhället, föräldrarnas och skolans normer kan komma i konflikt med kamraternas, som ställer krav på ett visst beteende hos individen för att denne skall bli bekräftad.

27 Skolverket. (2010). s.4

28 Husejnovic & Lövberg. (2010). s.28

29 Sköld. A. (2011). "Man bara inte känner för att gå till skolan – Gymnasieelevers tankar om skolket."

Skövde: Högskolan i Skövde. s.16

30 Skolverket. (2010). s.26-28

31 Skolverket. (2010). s.36

Hur ser Landskrona stad på olovlig frånvaro?

Är frånvaron ett problem?

Intervjupersonerna återspeglar skilda meningar kring huruvida frånvaron skall upplevas som ett *stort problem*. En intervjuperson belyser frånvaron som ett ökande problem, ett problem som växer och blir allt större i omfattning, inte bara i Landskrona och Sverige, utan även internationellt. ”*Det är alltid ett problem*” menar en rektorn men säger samtidigt att det inte är något större problem på skolan. Han menar att det ligger i klimatet, att det inte är okej att skolka, även bland kompisar, då ses man som en ”*udda fågel*”. Vidare upplever två rektorer att skolket inte är något generellt problem utan snarare ett individuellt problem där elever som hamnar snett får det allt svårare att återhämta sig, resursmässigt.

Olika typer av skolkare

Genom intervjuerna går det att identifiera olika *typer* av skolkare. De tre kategorier som blir tydliga i denna kontext är *ströfrånvaro* (exempelvis sen ankomst), *korridorshängare* (de som skolkar från lektionerna men befinner sig på skolans område eller närområdet) och *hemmasittarna* (de som dyker upp väldigt sällan eller inte alls). Dessa tre typer kan i sin tur ta form i mindre underkategorier som hjälper en att förstå vilka skolkrelaterade situationer individen kan hamna i.

Varför skolkar eleverna?

Bristande familj och hemsituationer, bristande stöd från hemmet, misslyckande i skolan och prestationsångest är några av de exemplen som berörts i intervjuerna. Eleverna betar sig på olika sätt om hopp att dölja sina svagheter menar en intervjuperson. Medan den ene eleven väljer att spela pajas och busa i skolan väljer den andre eleven att stanna hemma.

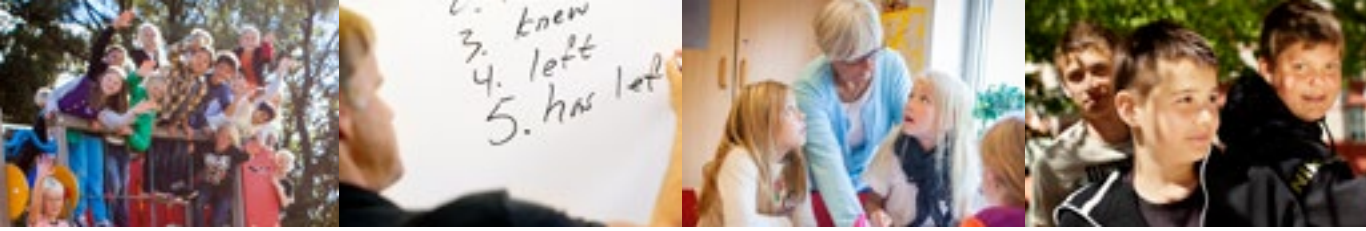
Faktorer som berör frånvaron blir för intervjupersonerna svåra att fullt ut kartlägga då det förekommer många anledningar till att man som elev ställer sig utanför. Oftast kan inte ens eleverna själva sätta fingret på det. Beteendeutvecklingen påverkas av individ, familj, kamrat och skolfaktorer och kan hos en elev ha sina rötter i en djupare problematik. Denna problematik kan exempelvis vara psykologiskt och genetiskt betingat eller visa sig genom kulturella eller sociala anpassningssvårigheter.

I intervjuerna förekommer bland annat två grupper av skolkare, *skolbytarna* och ”barn som inte vill”. *Skolbytarna* får i samband med bytet av skola och en redan förekommande närvaroproblematik en allt högre tröskel att ta sig över. ”*Barn som inte vill*” identifieras utifrån det förhållningssätt man har gentemot skolan där skolan upplevs som en valfrihet. Framgång kan nås på flera sätt än genom utbildning där skolan istället blir ett centrum för att skapa sociala kontakter. Myter kring personer som nått framgång via en annan väg en skolan blir för dessa ungdomar drivkraften att välja en väg fylld av framgång långt bortom den skolan erbjuder.

Konsekvenser för individens framtid

Konsekvenserna frånvaron medför är förödande enligt intervjupersonerna. En bristande utbildning, personlig utveckling och tillhörighet var det som oftast kom på tal. Många gånger följer mönstret att skolka med eleven vidare i utvecklingen och kan innebära en fortsatt frånvaroproblematik i såväl gymnasiet som arbetslivet. Frånvaron begränsar möjligheterna att komma vidare och ju tidigare man börjar skolka, desto större problem. Glappet mellan de som lyckas och misslyckas blir allt större och resan in i vuxenvärlden och arbetslivet för de som skolkat blir allt tuffare och längre. Skolan har således ett ansvar att se till att eleven förstår allvaret och problematiken kring frånvaro. Frånvaron kan i sin tur medföra kunskapsluckor där risken finns att man upplever sig själv som ett misslyckande vilket varken är bra för självförtroendet, självkänslan eller vidareutvecklingen. Skolan är inte enbart ett förberedande, pedagogiskt program utan hjälper även individer att utveckla kapaciteten att tackla motgångar i livet och få dem att se möjligheterna istället för hindren.

Hur arbetar Landskrona stad och skolorna mot den olovliga frånvaron?

Aktuella styrdokument

Skolorna i Landskrona stad arbetar utifrån en policy som antogs 2012-01-09, ”Policy för hantering av frånvaro”. Detta styrdokument fungerar som en mall för respektive skola och används som underlag när man skall handskas med frånvaro³². Detta dokument säkerhetsställer att skolorna arbetar efter samma rutiner och hanterar frånvaron på likvärdiga sätt. Enligt policyn skall skolorna ha skriftliga rutiner på frånvarohantering som såväl skall vara kända av elev, personal samt vårdnadshavare. Dessa rutiner berör exempelvis hur man skall gå till väga för att rapportera samt registrera frånvaron eller hur man skall ta kontakt med vårdnadshavare för att informera om att barnet varit frånvarande.

I *Riktlinjer för hantering av otillåten frånvaro i skolan* står hur man skall gå tillväga när otillåten frånvaro hanteras. *Information och kartläggning*, vilket är första punkten berör skyldigheten att informera föräldrarna samma dag som en elev utan giltig anledning uteblir från skolarbetet. Mentor/Klassföreståndaren kartlägger och analyserar, efter samtal med elev, orsaken till frånvaron och vilka åtgärder som vidtas från skolans sida för att främja närvaron. Om frånvaron upprepas inom två veckor fortsätter ärendet till *handlingsplan*.

Klassföreståndaren/mentorn har möte med vårdnadshavare och elev för att närmare utreda orsaken till frånvaron. Utifrån erhållen information upprättas en handlingsplan innehållande de åtgärder som skall vidtas. Nästa steg blir att utse en kontaktperson som skall stötta eleven vid behov, ett val som görs efter att elevens önskemål tagits i beaktande.

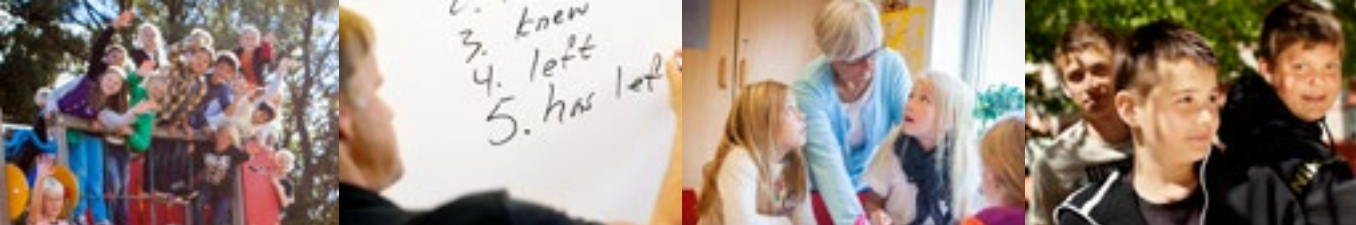
Fortsätter frånvaron kallar rektor till nytt möte med vårdnadshavare, elev och elevhälsoteam. Efter skyndsamt utredning beslutar rektor om upprättande av åtgärdsprogram enligt satta rutiner. Vid oro för elevens hälsa och utveckling överväger man ifall en anmälan bör göras till socialtjänst. Fortsätter frånvaron tillkallas eleven och vårdnadshavarna att närvara på ett nytt möte, denna gång med både elevhälsoteamet och en representant från socialtjänsten. Här beslutar man ifall åtgärder utöver de som vidtagits kan göras samtidigt som ett nytt åtgärdsprogram upprättas. Fortsätter frånvaron anmäls ärendet enligt förvaltningens rutiner vid brott mot skolplikten i kommunal skola.

I dokumentet tillkommer även externa bilagor med tips på frågeställningar man kan ställa till såväl elev som vårdnadshavare inför kartläggningen. Bilagan innehåller både sociala och pedagogiska frågeställningar och hjälper skolan att skapa en uppfattning kring hur man skall förhålla sig till elevens situation. Bilaga 2 berör den hjälp Socialtjänsten och Barn och ungdomspsykiatri (BUP) kan bidra med gällande hantering av elevers frånvaro. Sista bilagan, 3, berör hur skolan mer konkret kan arbeta för att säkerhetsställa ett främjande och förebyggande arbete.

Policyn blir således en utgångspunkt som respektive skola skall förhålla sig till men hindrar dem inte ifrån att vässa rutiner allt eftersom och göra dem ännu tydligare och mer precisa³³. Målet blir, som tidigare nämns, att säkerhetsställa att skolorna arbetar på likartade sätt när dem skall handskas med skolfrånvaron.

³² Utbildningsförvaltningen.(2012-01-09) *Policy för hantering av frånvaro*. Policyn är ursprungligen antagen sedan 2007-01-00 men har efterhand reviderats i samband med ändringar i skollagen, skolförordningar och läroplanen.

³³ Se bilaga ”Rutin vid elevers frånvaro” - Västervångskolan

Vilka tillvägagångssätt och förhållningssätt lyfts fram i arbetet?

Utgå ifrån den enskilde eleven

Det varierar över tid i vad som betraktas som bra åtgärder menar en intervjuperson. Nya elever innebär nya utmaningar och således även nya svårigheter som skolan får handskas med. Detta kan samtidigt innebära att rutiner som tidigare fungerande, inte längre fungerar i den nya skolkontexten som uppstått i samband med samhällsutvecklingen.

Fokus måste hamna på eleven, där man måste lyssna och skapa en uppfattning om vad man som aktör kan bidra med, man måste se möjligheterna istället för problemen. Det tydligaste framgångskonceptet har enligt en rektor varit att se över den totala frånvaron för eleven genom åren. Det långsiktiga arbetet gör det också lättare för aktörerna att skapa sig en överblick kring de främjande åtgärder som bör vidtas. Andra åtgärder som lyfts fram av intervjupersonerna och spelar en avgörande roll i kampen mot frånvaron är bland annat tidigt insatta och långvariga åtgärder, personlig kontakt med vårdnadshavare, välfungerade relationer mellan lärare, elev och vårdnadshavare samt fokus på elevens bästa.

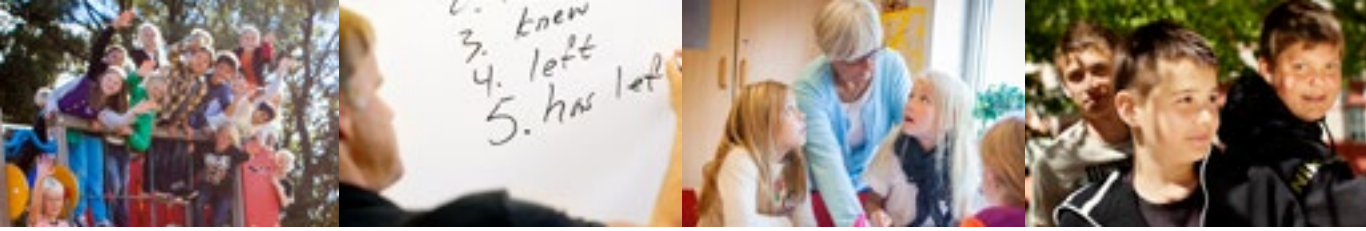
Skolan skall arbeta förebyggande och främjande. Som utgångspunkt har man den färdiga handlingsplanen, men när problematiken uppstår måste man studera frånvaron enskilt och individanpassat så att man vet vart man skall sätta in "medicinen" menar en rektor. Det skall finnas en kunskap kring att olika typer av skolkare kräver olika typer av insatser. Åtgärder som exempelvis passar på en korridorshängare får inte samma djupgående effekt på en hemmasittare. Samtidigt måste skolan ha en ökad medvetenhet kring kategoriseringen av skolkarna, att denna inte är enkel, att den kan bli felaktig eller till och med missgynnande för eleven som kan känna sig stämplad. Detta innebär i sin tur att man inte får vara för snabba med att sätta en etikett på eleven utan bemöta eleven på ett individuellt och professionellt sätt.

Att se eleven

Rektorerna har lyft fram att en tidig och välfungerande kontakt med eleven och hemmet är väldigt avgörande. Som skola måste man ta sig tiden att personligen kontakta eleven som en indikation på att man är väl medveten om dennes frånvaro och att man saknar att ha eleven på plats i skolan. Detta kommer indikera på att man ser eleven, bryr sig och således ökar möjligheten för eleven att komma in i systemet på nytt.

Det blir viktigt att man "ser" sina elever och försöker nå ut till dem i största möjliga mån. När eleven skall gå från mellanstadiet till högstadiet blir detta förhållningssätt hos lärarna extra viktigt som får ett utökat ansvar för att säkerhetsställa att individen trivs på skolan. Fokus bör hamna på att underlätta anpassningen i den nya klassen, skapa sammanhållning och ta emot eleverna på ett omfamnande sätt då känslan av tillhörighet är otroligt viktig som elev. Upplever man inte denna känsla är det oerhört lätt att utveckla ett frånvarobeteende.

Lärarna arbetar närmast eleverna dagligen och får i denna kontext en nyckelroll. Ett förhållningssätt hos lärarna gentemot alla elever som visar på att "jag ser dig" är avgörande då det bland annat är mötet mellan läraren och eleven som påverkar elevens motivation att närvara i skolan. Känner eleven att denne inte får den uppskattning och uppmärksamhet han förtjänar, kan eleven snabbt tappa

gnistan. Man måste tycka om att vara lärare, skapa en motiverande/rolig undervisning, bemöta eleven på ett bra sätt, bygga upp elevernas självförtroende och tro på eleven. Detta förhållningssätt måste parallellt fungera med gränssättning, att sätta upp tydliga regler som skall gälla alla.

Även rektorn får en viktig roll. En rektor arbetar exempelvis för att skapa en trygg stämning som känns inbjudande, positiv och ger en känsla av att skolan bryr sig om sina elever. Eleverna bryr sig inte om skolplikten menar rektorn, utan det är viktigare att man känner sig omtyckt, uppskattad och att man duger.

Samarbeten med externa aktörer

Samarbeten aktörer emellan är ett nyckelmoment för ett främjande arbete mot frånvaron. En intervjuperson nämnde ett samarbete i Skåne nordväst där kommunerna samlas och tar upp aktuella frågor som den här. Rektorer menar att de aktörer som ligger dem närmast är *elevhälsan*, *socialtjänsten* och *BUP*, för det är oftast dem man vänder sig till när ett ärende skall diskuteras eller en anmälan görs. Som kompletterande aktör nämns *arenaverksamheten (fält och fritid)*. Denna verksamhet förser skolan med fler vuxna på skolan, som etablerar kontakter med eleverna. Meningen är att dem skall nå den breda elevskaran och ge ungdomarna chansen att utveckla egna intressen (kopplade till skolan).

Vid frågan ifall intervjupersonerna tyckte att samarbetet fungerat bra svarade dem att samarbetet, på senaste tid, gjort det. Ett samarbete behöver alltid näring. Man lyckas etablera ett samarbete, får igång arbetet och sedan inträffar det saker på vägen som resulterar i att intensiteten i arbetet, med jämna mellanrum, försämras. Sedan tar man tag i det på nytt, tillför ny energi och kommer med nya infallsvinklar. Verksamheterna vill samarbeta, det som utgör ett hinder är bland annat att respektive verksamhet har fler frågor de arbetar med parallellt.

Arbetet inom skolan

En rektor lyfter fram vikten av att ha uppsatta mål inom skolan med rutiner, uppföljningar, kontroller och kartläggningar. Vissa veckor sätter dem deadline på inlämningar från lärarna kring frånvaron som sedan kuratorn aktivt följer upp. Ett väl fungerande samarbete inom skolan ger underlag för ett snabbt beslut kring elever med frånvaro. Det är viktigt att man har ett smidigt system som alla enkelt kan ta till sig. Är det för avancerat och kräver timmar utöver de regelbundna lärotimmarna tappar man som lärare snabbt intresset. Som helhet bör vi fokusera på hur vi som skola och verksamhet skall bli bättre och vad vi kan göra för att eleven skall må bättre. Som skola kan man påverka i större utsträckning än vad man tror. Något så simpelt som ett välutfört elevschema med långa lektioner utan håltimmar och ett gott lärarbemötande kan göra mycket.

Skolans organisation

Skolans organisation som helhet är något som ofta kom på tal i intervjuerna. Ett exempel som lyfts fram är Sandåkerskolan, som är uppdelat i tre arbetslag (åk 4-5, åk 6-7, åk 8-9) med cirka 120 elever i vardera. På skolan jobbar man utifrån ett ämneslärarsystem från och med åk 4 där lärarna i ett arbetslag följer sina elever genom åren. I samband med skiftet, där eleverna flyttas upp en årskurs, uppstår ett intressant scenario. Eleverna i åk 9 hamnar med dem i åk 4. Situationen blir väldigt intressant i den bemärkelse där 4:orna får chansen att etablera kontakter med 9:orna, och via denna kontakt säkerhetsställa en upplevd trygghet och upplevda förebilder menar rektorn.

Genom periodindelad koncentrationsläsning av olika ämnen och utökade lärotimmar efter elevernas begäran har detta givit dem möjligheten att ta till vara på tiden i största möjliga mån. De långa lektionerna gynnar även lärarna som får möjligheten att, under samma lektion, gå igenom målen, syftet med uppgiften, låta eleverna jobba, ge dem respons på arbetet och hjälpa dem utveckla sin förmåga.

Förstärkt mentorskap

Gemensamt lyfter rektorerna fram att ett förstärkt mentorskap har bidragit till att gynna arbetet med frånvaron. På vilket sätt man väljer att använda sig av det förstärkta mentorskapet ligger på skolorna själva. Medan en skola satt in en specialpedagog som komplettering för vissa utvalda individer med behov av stöd, har en annan skola satt in förstärkt mentorskap på alla elever och en tredje även kompletterat detta mentorskap med kontaktpersoner.

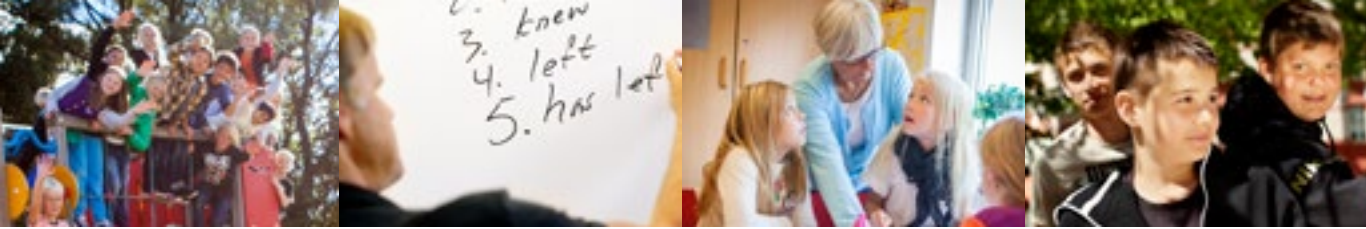
Hur kan arbetet utvecklas?

Snabb process

Vad som framkommer i intervjuerna är att man bör försöka snabba upp processen. För varenda timme och dag som går, blir tröskeln för eleven allt högre att ta sig över. Tidsplaneringar måste hållas där man inte skall låta det gå månad efter månad medan man väntar på exempelvis utredning från BUP utan att man istället under tiden man väntar arbetar ihärdigt. Det krävs tydligare satta rutiner för hur man skall handskas med problematiken, rutiner som enbart inte fungerar i teorin utan även fungerar i praktiken. Alla måste inse allvaret med frånvaron och dra sitt strå till stacken. Så fort man ser en problematik utvecklas bör åtgärder vidtas. Ju tidigare man går in med åtgärder, desto lättare blir det för eleven att komma i fas med studierna.

Syskonutredning

I en av intervjuerna kom något som i efterhand har benämnts som ”*syskonutredning*” på tal. Arbetsättet går ut på att man ser närmare på syskon till elever som haft frånvaro. Om det, i tidigare arbete med det äldre syskonet, konstaterats efter utredning att det i grunden är en familjeproblematik som leder till frånvaro har man utökat beredskap för det yngre syskonet som riskerar att bli en del av samma problematik. Arbetet blir därmed inte bara främjande för individerna och familjen utan även förebyggande i största möjliga mån.

Hur arbetar andra kommuner?

Tomelilla kommun – tydlig handlingsplan

Tomelilla kommun hade inför 2013 arbetat fram en handlingsplan i syfte att främja och förebygga frånvaro i förskola och skola. Då handlingsplanen är så pass ny har inga resultat från kommunen kunnat tillkännages. Styrdokumentet är uppdelat i tre delar. En främjande del, en förebyggande del och en åtgärdsdel som sätts in när frånvaron väl uppstår.

Främjande arbete

Den första delen (främjande arbete) berör hur man som verksamhet skall arbeta för att inta ett främjande förhållningssätt. I avsnittet nämner man exempelvis vikten av ett positivt skolklimat med en aktiv och stimulerande arbetsmiljö, hur rektor skall utstråla ledarskap med kapaciteten att förmedla budskap och sätta mål till berörda aktörer samt hur man som skola skall sträva efter att skapa goda relationer med eleverna, inta ett hälsofrämjande förhållningssätt och utstråla en stark vilja att inspirera, uppmuntra och bekräfta barnets positiva beteenden. I arbetet ingår även hur man som skola skall säkerhetsställa att eleven befinner sig i en trygg och säker miljö genom exempelvis lika-behandlingsarbete och förebyggandet av trakasserier och kränkande behandling. Gruppdynamiken blir således av betydelse där man kontinuerligt skall arbeta för att utveckla samförstånd, harmoni och solidaritet i klassrummet. För att arbetet skall uppnå en viss kvalitet krävs vissa förkunskaper hos personalen på skolan. Denna kunskap kan erhållas genom exempelvis FIRO-modellen, en modell som hjälper lärarna förstå hur gruppdynamiken i ett klassrum kan fungera.

Förebyggande arbete

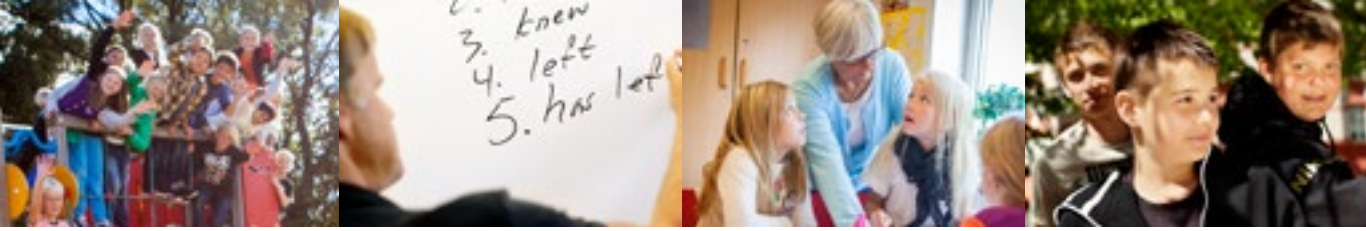
Arbetets andra del tar fokus på att minimera risker för frånvaro genom *förebyggande arbete*. Denna del berör frånvarorapportering (Infomentor) och vilka rutiner man skall arbeta efter beroende på vad ärendet gäller, sjukfrånvaro, ledighet, sen ankomst eller insatser (exempelvis upprättandet av en åtgärdsplan).

Åtgärder

Den sista delen berör det *åtgärdande arbetet* som sätts in när frånvaron uppstått. Kapitlet tar fokus på det tillvägagångssätt man som skola skall förhålla sig till vid korta frånvaroperioder, ogiltig frånvaro, rutiner vid återkomst till skola, uppföljning av skolfrånvaro, information om handlingsplan och uppföljning och utvärdering av handlingsplanen.

Bilagor

Styrdokumentet innehåller även fyra bilagor, bilagor som skall fungera som underlag och underlätta arbetet utifrån styrdokumentet. Den första bilagan, ”tillämpad lagstiftning”, berör skollagen samt skolans och elevernas olika rättigheter och skyldigheter. Bilaga två och tre är mallar för den enkla kartläggningen respektive fördjupade kartläggning med frågeställningar personalen kan ha nytta av när vidare kartläggning i arbetet med eleven skall göras. Den sista bilagan redogör, på ett mer övergripande sätt, vilka åtgärdande insatser som skall vidtas när ogiltig frånvaro har uppstått.

Vänernborg – Samverkande socialsekreterare och sociala överdrifter

Kommunen har de senaste åren arbetat hårt för att säkerställa en ökad närvaro i skolorna. I dokumentet ”Vänd frånvaro till närvaro” lyfter Vänernborg fram viktiga punkter som kommun bör förhålla sig till. Att *problemet synliggörs* istället för mörkläggs är det första steget mot förändring. *Förankring och samsyn* är avgörande där en överenskommelse, i alla leden, krävs för ett fortsatt lyckat arbete. En *närvarorutin* med *tydlig ansvarsfördelning* är viktigt, där man konkret tydliggör de rutiner som skall vidtas och vem som ansvarar för respektive steg i dessa rutiner³⁴. Sist men inte minst är det viktigt med *uppföljning*, vilket hjälper skolan kontrollera de insatta åtgärderna och i efterhand dra lärdomar utifrån resultat och erfarenhet³⁵.

Samverkande socialsekreterare

Samarbetet mellan socialtjänsten, elevhälsan och förskola/skolan förstärks i Vänernborg genom en specialgjord tjänst, *samverkande socialsekreterare*.

Denna tjänst blir länken mellan verksamheterna och underlättar samarbeten. Jon Granlund, samverkande socialsekreterare i Vänernborgs kommun, menar att tjänsten öppnar upp möjligheten att visa sig på skolorna och knyta kontakter med eleverna. Således tar en mer konkret person form, istället för en hel myndighet. Personen har möjligheten att vara ansiktet utåt och skapa en rättvis och stabil bild av socialtjänsten. Förutom den mer vardagliga kontakten med eleverna representerar han exempelvis socialtjänsten på Elevstödjarkonferensen, informerar, lyssnar och bildar sig en uppfattning kring de hjälpinsatser socialtjänsten kan bidra med i ärendet för att hjälpa och stötta familjen och eleven. Vid behov skall han bidra med råd, stöd och konsultation i ärenden och kan agera bollplank såväl under elevstödjarkonferensen som för föräldrar i behov av vägledning. På så vis skapas en relation, både med andra aktörer och familjen där Jon, genom sin kontakt med föräldrarna, kan hjälpa dem frångå tankarna om en potentiell myndighetsutövning³⁶. Tjänsten utgör en del av rutinerna och gör honom således till en viktig nyckelaktör för det fortsatta arbetet med den ökade skolnärvaron³⁷.

Sociala överdrifter

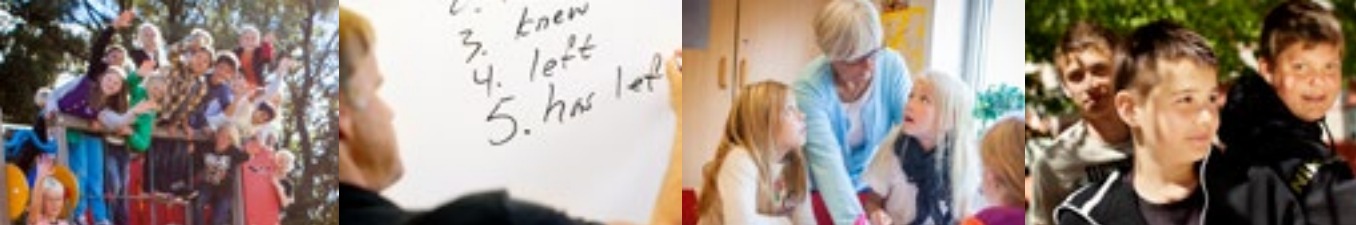
De flesta ungdomar tror att andra jämnåriga ungdomar har större erfarenhet av tobak, alkohol och narkotika än vad dem egentligen har. Vad som tidigare kommit till vår kännedom är att ungdomar, med bristande stöd hemifrån, kan förväntas vända sig till andra likasinnade ungdomar. Dessa ungdomar kan sakna byggstenar, de normer och värderingar som genomsyrar vårt samhälle och skapar därmed en fara för den individ som väljer att ansluta sig till denna grupp. Strävan efter denna gemenskap och acceptans kan få negativa effekter om gruppen man anslutit sig till exempelvis inte

34 SKL. (2013). *Vänd frånvaro till närvaro – Guide för systematiskt skolnärvaroarbeta i kommuner*. Stockholm: Kombiner AB

35 För mer info se bilaga (Midshult, Y. (2013). *Ökad skolnärvaro- Ett förbättringsområde inom Modellområde 2009-2011 samt det fortsatta arbetet 2012 inom Psyk*. Vänernborgs kommun, s.35-36, bilaga 4 Mötesblankett vid upprepad frånvaro & Inför klassföreståndarens möte vid upprepad frånvaro.

36 SKL. (2013).

37 Se vidare bilaga (SKL. (2013). *Vänd frånvaro till närvaro – Guide för systematiskt skolnärvaroarbeta i kommuner*. s.75, bilaga 2 Rutiner).

ser skolan som något obligatoriskt utan finner sysselsättning på annat håll, en sysselsättning som däribland kan innebära såväl skolk som kriminellt beteende. Detta förhållningssätt kan skapa en drivkraft som innebär att man tänjer på sina moraliska gränser och istället agerar utifrån det ramverk som får en att känna sig som en del i gemenskapen³⁸.

En större social medvetenhet bland ungdomar hjälper dem fatta egna beslut kring sitt riskbeteende och får dem att inse det värdet och de konsekvenser deras agerande får. Metoden försöker minska de sociala överdrifterna bland ungdomar och hjälpa dem skapa en mer realistisk uppfattning av andra ungdomars konsumtion- och beteendevanor. På så vis kan man försöka motverka de negativa effekter och det grupstryck som många gånger blir konsekvenserna av ett sådant tankesätt.

Karlstad – Förebyggande program och metoder i klassrummet

”Skolan förebygger” är ett projekt som startades 2006 och hade som mål att, på ett långsiktigt plan, föra in förebyggande program och metoder i skolan³⁹. Under projektet har man genomfört utbildningsinsatser med syfte att stärka ledarskapet i klassrummet och de sociala relationerna mellan lärarna och eleverna⁴⁰. Kraven som ställdes på skolorna var att de program som användes skulle ha både vetenskapligt stöd och vara universellt utformade, det vill säga anpassade för såväl barn som ungdomar. Vad som framkommit i den tidigare forskningen är att eleverna lägger stor vikt på lärarnas bemötande och värdesätter den relation som kan etableras mellan lärare och elev. Brister lärarna i kapaciteten att tillgodose eleverna, bemöta dessa och ”se” dem riskerar eleven att uppleva sig själv som åsidosatt. Denna känsla hos eleven kan förändra hela dennes förhållningssätt gentemot skolan, en känsla som får eleven att uppleva såväl lektionen som relationen till läraren som meningslös.

Ett brett utbud av program har erbjudits skolorna som själva haft fria tyglar att välja, ett val som inneburit att man bland annat fått ta del av *Skolkomet* samt *Ledarskap och förhållningssätt i klassrummet*⁴¹.

Skolkomet

Skolkomet är ett program utformat av Martin Foster som syftar till att skapa arbetsro och effektivisera kommunikationen mellan lärare och elev. Skolkomet finns i flera varianter och kan se annorlunda ut beroende på vilka aktörer som hamnar i fokus⁴². De olika programmen har dock samma utgångspunkt, nämligen att det kontinuerliga lärandet kan gynnas av positiv förstärkning vilket ökar möjligheterna för en fortsatt positiv utveckling hos individen.

38 Alvant, P., Elgemyr, M. & Gustafsson Figueroa, K. (2012). *Att förebygga brott och problembeteenden i skolan: presentation och analys av tre lokala projekt*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ). s.35

39 Mentzer, J. (2011). *Ärende 3: kvalitetsredovisning för barn- och ungdomsnämnden 2011*. Karlstads Kommun

40 Statens Folkhälsoinstitut. (2012). Regeringsuppdrag: Slutredovisning av uppdraget Lokalt sektorsöverskridande hälsofrämjande arbete för barn och ungdomar. Stockholm: Socialdepartementet

41 Statens Folkhälsoinstitut. (2012).

42 Programmet har även anpassats till föräldrar, *föräldra-komet*, och hjälper föräldrarna att bemöta sina bråkiga barn på annat sätt än det auktoritära förhållningssätt man som förälder ofta intar. *För mer info gå in på www.kometprogrammet.se*. Klicka på ”för dig som förälder”.

Genom handledning och utbildning tilldelas lärarna verktyg att arbeta med vilket hjälper dem skapa ett ledarskap som effektivt kan anpassas och gynna eleverna i klassrummet⁴³. Ett av dessa verktyg är exempelvis ”*utsläckning*”. Denna metod tydliggör vikten av rätt situationsanpassat bemötande och utgår ifrån teorin att det går att släcka vissa beteenden hos eleven, om dessa beteenden ej tilldelas uppmärksamhet⁴⁴.

Programmet är uppbyggt i tre delar, hur läraren skall förhålla sig i klassrummet, hur man som klass skall öka sammanhållningen genom förstärkta kamratrelationer och hur man som elev, genom strategier, skall lära sig att bemöta provocativa konfrontationer⁴⁵. Således hamnar fokus inte bara på hur lärarna skall förhålla sig till eleverna utan även hur eleverna skall förhålla sig till varandra, hur man skall stärka gemenskapen och hur man skall bemöta en konfronterande aktion. Som förberedelsearbete krävs det att läraren analyserar och kartlägger elevernas svårigheter och problembeteende som sedan, genom konkret uppsatta mål, skall bli fokus för förändring.

Flera av de intervjuade lyfter fram att dem, tack vare programmet, lyckats utveckla sin förmåga att inta ett positivt förhållningssätt i klassrummet när man bemöter eleven och att de blivit mer precisa när de ger beröm. Samtidigt som Skolkomet blir en effektiv metod för att hjälpa lärarna tänka till en extra gång innan de bemöter eleverna på ett visst sätt bör det göras klart att skolkomet inte räcker till för att tillgodose alla elevers behov utan kan användas som ett komplement till andra insatta åtgärder⁴⁶.

Ledarskap och förhållningssätt i klassrummet

Detta program kan fungera som ett komplement till skolkometens första del, som berör lärarnas förhållningssätt i klassrummet. Syftet blir att skapa arbetsro genom att stärka lärarens ledarskap. Utgångspunkten är att om läraren lär sig bemöta, bekräfta och uppmuntra eleverna på ett genomtänkt och konsekvent sätt, ökar möjligheten för eleverna att känna sig inkluderade. Ett ändrat fokus måste ske i denna kontext, där lärarna istället ser över vad dem själva som pedagoger kan ändra på i sin undervisningsmetod för att skapa bättre förutsättningar för eleven⁴⁷. Lektionerna skall bestå av såväl tydliga instruktioner som ömsesidig undervisning där läraren lär eleverna ta plats genom att ställa frågor och kommentera lärarens undervisningsmetoder. För att detta skall fungera krävs, som underlag, goda relationer mellan lärare och elever där läraren bemöter eleverna på ett välkomnande och bekräftande sätt⁴⁸. (för mer info se www.verktygsladan.se/forhallningssatt-och-ledarskap-i-klassrummet/)

43 Karlberg, M. (2011). *Tre utvärderingar av ett program för beteendeorienterat ledarskap i klassrummet*. Diss. Uppsala: Uppsala Universitet, 2011. Uppsala

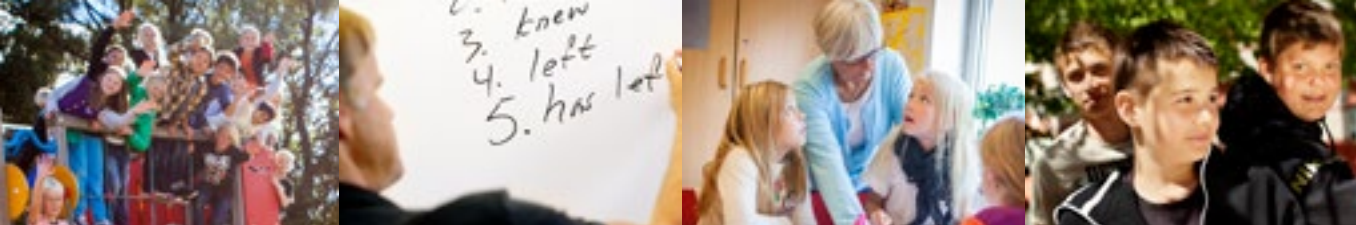
44 Boëthius, U, Gustafsson, C, Forky, T. (2011). *Ett förnyat seende- En studie om Skolkomet och dess användning i vardagen*. Göteborg: Göteborgs kommunalförbund

45 Forskning för skolan. (2011). *Vad fungerar? Resultat av utvärdering av metoder mot mobbning*. Stockholm: Danagård-Litho. Skolverket s.63

46 Boëthius, Gustafsson & Forky. (2011).

47 Mentzer, J. (2011).

48 Starck, P. (2011) *Ledarskap i klassrummet*. (Powerpointpresentation)

Hemmasittare – Nyckelmetoden

Nyckelmetoden är utvecklad av Marie Gladh och Krysmyntha Sjödin och är en metod anpassad för arbetet med hemmasittare. Nyckelmetoden är en utarbetad metod som tar avstamp i såväl det psykosociala som det pedagogiska fältet, och skapar ett arbetssätt där dessa två fält kan komplettera varandra. Medan fokus i den psykosociala delen framförallt blir att kartlägga orsakerna bakom frånvaron försöker den pedagogiska delen driva arbetet framåt och finna lösningar på hur problemet, mer pedagogiskt, skall lösas⁴⁹.

Arbetsprocessen inleds med ett informationsmöte där inblandade aktörer samlas för att skapa sig en bild av elevens situation och om eventuella upplägg passar som åtgärder. För att arbetsmetoden skall fungera fullt ut krävs det ett samtycke från föräldrar och elevens godkännande, där denne får ta del i beslutet som gjorts⁵⁰.

I det andra mötet inleds insamlingen av mer konkreta och pedagogiska företeelser så som betyg och avslutas med den psykosociala kartläggningen. Kartläggningen ger skolan möjligheten att få en inblick i elevens familj- och hemförhållanden och hjälper dem skapa en förståelse till varför eleven handlat som den gjort⁵¹.

Fokusområdet i det tredje mötet blir upprätthållandet av schema samt pedagogisk kartläggning. Schemat skall upprättas i samråd med eleven och innehålla detaljerad information kring bokade möten/samtal samt hjälpa eleven hålla koll på när dessa skall äga rum. I detta möte kartläggs även den pedagogiska biten, vilket behandlar såväl elevens formella som informella kompetens⁵².

Efter den så kallade *första fasen* består det fortsatta arbetet av en inledande fyraveckorsperiod, där fortsatt kartläggning skall göras parallellt som läraren försöker skapa en stark och personlig kontakt till eleven.

Efter fyra veckor sker ett första utvärderingsmöte där eleven och föräldrarna, i en skriftlig utvärdering, ges möjligheten att komma med synpunkter på de insatser som gjorts och eventuellt ge vidare förslag på förbättringsområden i arbetet. Därefter fortlöper arbetet med kontinuerliga utvärderingar, justeringar och åtgärdsprogram⁵³.

Arbetsprocessens sista del består av en elevutvärdering som tydliggör vilka mål denne uppnått, såväl betygsmässigt som skolmässigt. Viktigt att ta i beaktande att ett sådant arbete med en hemmasittare enbart får trappas ner successivt och måste innehålla ett smidigt och försiktigt överlämnanden till nästberörande aktör. Om ej den mottagande aktören intar ett välkomnande och försiktigt förhållningssätt riskerar eleven att återuppleva den problematik som en gång var orsaken till hans frånvaro⁵⁴.

49 Gladh, M, Sjödin, K. (2013). *Tillbaka till skolan – Metodhandbok i arbetet med hemmasittande barn och unga*. Stockholm: Gothia. s.28

50 Gladh & Sjödin. (2013). s.48

51 Gladh & Sjödin. (2013). s.31

52 Gladh & Sjödin. (2013). s.35

53 Gladh & Sjödin. (2013). s.50

54 Gladh & Sjödin. (2013). s.45

Sammanfattning

I den tidigare forskningen blir det tydligt hur de olika risk- och skydd faktorerna kan samspela och skapa grundläggande förutsättningar för individens beteendeutveckling. Hur detta samspel tar form förklaras utifrån Reids fyra faktorer, familj, individ, kamrat och skolfaktorer. De genetiska och biologiska förhållandena får utgöra utgångspunkten som i sin tur utvecklas genom familj, skola och kamrater. Ungdomens livsstil har en stor påverkan från familjen som sätter sin prägel på barnet och agerar förebilder. Upplever ungdomen bristande omsorg kan detta tillföra en stämpel på individen som riskerar att antingen utveckla ett asocialt beteende eller vända sig till likasinnade. I detta sällskap kan denne förföras in i normbrytande beteende och åsidosätta skolan som tidigare var så viktig. Sysselsättning finner man på annat sätt än skolan, som trots sina försök inte lyckas nå individen. Upplever samtidigt individen att denne inte får sina behov tillgodosedda i skolan kan detta förstärka hans vilja att frånvara. Individen kan riskera att hamna i en situation som i framtiden kommer förtydliga dennes bristande utbildning och personliga utveckling, en framtid som dem skyddande faktorerna inte längre har någon möjlighet att påverka.

Landskrona stad arbetar utifrån styrdokument som skall säkerhetsställa att alla skolor utgår ifrån liknande rutiner när man arbetar med frånvaron. En samsyn och ett välfungerat samarbete med uppsatta mål och rutiner som efterföljs lyfts fram och är ett nyckelmoment i arbetet mot frånvaron, ett arbete som samtidigt måste eftersträva tidiga och individanpassade åtgärder. Detta då intervju-personerna upplever skolket som ett problem, såväl generellt som individuellt. Deras uttalanden redogör för tre typer av huvudkategorier bland skolkare (*Ströfrånvaro*, *Korridorshängare* och *Hemma-sittare*) som i sin tur kan brytas ner i underkategorier. Orsakerna bakom det skolkande beteendet är svårt att redogöra för menar intervju-personerna då anledningarna är väldigt många.

Genom att blicka över Sverige får man ta del av hur olika kommuner arbetat mot den olovliga frånvaron. Exempel som tas upp i denna utredning skildrar såväl det mer bakomliggande arbetet, som Tomelillas handlingsplan till hur man i Vänersborgs kommun, via den samverkande socialsekreterare kan stärka samarbetet mellan skolan och de externa aktörerna. I utredningen får man även ta del av kommunernas mer praktiska arbete i klassrummet där Karlstad och Vänersborgs arbete med lärarnas roll och de sociala överdrifterna hjälper oss förstå vilket inflytande läraren och eleverna har på varandra.

Avslutningsvis får läsaren ta del av ett mer fokusinriktat arbete, hur man via nyckelmetoden skall handskas med hemmasittarna. Detta arbetssätt skildrar hur man mer konkret skall arbeta med elever som varit frånvarande under en längre period och hur man successivt skall återanpassa dem till sin vanliga skolmiljö.

Diskussion kring utvecklingsförslag för skolorna i Landskrona stad

Landskrona stad har arbetat flitigt och aktivt mot frånvaron och har utifrån de styrdokument som nämnts i utredningen visat prov på tydlighet, samsyn och lämpliga arbetsmetoder. Genom att se över utredningens innehåll och lyfta fram exempel på hur Landskrona stads arbete mot frånvaron kan utvecklas får vi möjligheten att först och främst förstå elevernas problematik men även få skolorna att tänka utanför de ramar som satts av styrdokumentet.

Vad som följer i detta avsnitt kommer inte enbart beröra nya förslag på utvecklingsområden för skolorna i Landskrona stad utan kommer även lyfta fram bra exempel ur det redan etablerade arbetet som bedrivs. Skolorna i Landskrona stad måste i sitt förbättringsarbete lägga fokus på att stärka skyddsfaktorerna men samtidigt ta riskfaktorerna i beaktande och hur dessa påverkar individen. Det blir viktigt för skolorna att ej blunda för problematiken utan ta sitt ansvar och uppmärksamma det arbete man kan bedriva såväl med individen innanför skolan som utanför. Förbättringsarbetet kan delas upp i tre huvudområden, *en bra utgångspunkt, ett förändrat tankesätt och det praktiska arbetet*. Dessa tre områden är inget skolorna bör hålla isär utan är tre delar som blir nödvändiga att arbeta med där den ena delen inte får utesluta den andra. *Vad kan skolorna i Landskrona stad göra för att utveckla detta arbete?*

En bra utgångspunkt

Tomelilla kommun har genom sin handlingsplan visat prov på hur en, i mina ögon, väldetaljerad och välutformad handlingsplan ser ut. Att tydligt dela upp arbetet i tre delar som visar hur man skall arbeta för att stärka de positiva förutsättningarna för närvaro, minimera risken för frånvaro, arbeta när frånvaro uppstått samt via bilagor ge tips på olika underlag skolpersonalen kan förhålla sig till lämnas inga utrymmen för missförstånd. Genom att Landskrona stad verkligen tar sig tiden att formulera en handlingsplan i stil med Tomelillas, skapar detta en bra utgångspunkt för skolornas fortsatta arbete mot frånvaron.

Ett förändrat tankesätt

Skolor måste, vilket också lyfts fram i utredningen, vara medvetna över vilket ansvar man som aktör har och hur man genom sitt förhållningssätt kan påverka resultatet i arbetet. Även om utgångspunkten för skolorna blir handlingsplanen som tydliggör de generella riktlinjerna måste åtgärderna ändå ske individanpassat då alla individer lever med olika förutsättningar och problem. En medvetenhet att nya elever kan innebära nya utmaningar, eller att olika typer av skolkare kräver olika typer av åtgärder är viktig att ha i åtanke när man handskas med frånvaroproblematiken.

Hur man skall handskas med *nya elever* kan därmed bli en intressant fråga. ”*Syskonutredning*” nämns i samband med utredningen och visar hur man kan bemöta nya elever. Här granskar man syskon till de som skolkar och studerar de bakomliggande orsakerna till skolket vilket samtidigt innebär en ökad beredskap för det yngre syskonet som skall börja på skolan. Genom detta arbetssätt kan skolorna i Landskrona stad säkerhetsställa att man i största möjliga mån arbetar på ett främjande och förebyggande sätt.

Hur skolorna arbetar efter det individuella bemötandet blir viktigt när skolan arbetar med exempelvis *hemmasittarna*. En metod som presenteras i utredningen och blir aktuell för Landskrona stads arbete med *hemmasittare* är *Nyckelmetoden*. Genom att man utför psykosociala och pedagogiska kartläggningar, låter eleven och vårdnadshavarna ta del av varje beslut, gör upp ett noggrant schema och stämmer av vart fjärde vecka ifall de insatser som gjorts fungerar, lämnar man inga utrymmen för misstag. Att man under fas 1 försöker skapa en god relation med eleven visar prov på att man värdesätter grunderna i arbetet och därmed bekräftar såväl det som sagts i den tidigare forskningen som i resultatet. Arbetet fortlöper med justeringar, upprättande av handlingsplaner och mynnar ut till att successivt trappas ner när man upplever att eleven är kapabel att stå på egna ben. Jag skulle vilja se skolorna i Landskrona stad ta del av denna arbetsmetod. Denna metod tror jag kan fungera som en utmärkt utgångspunkt, inte bara i arbetet med *hemmasittare* utan även med andra typer av skolkare, varför begränsa sig till *hemmasittare*?

Det praktiska arbetet

Det räcker inte enbart med ett förändrat tankesätt för att ett arbete mot frånvaron skall fungera, utan det krävs, enligt intervjupersonerna, tydliga satta rutiner som inte enbart fungerar i teorin, utan även i praktiken.

Det interna samarbetet

Arbetet på skolan blir ett viktigt nyckelmoment i det fortsatta arbetet mot frånvaron. Detta arbete skall, för att få största möjliga effekt, bygga på kommunikation, samsyn, tidigt insatta åtgärder, snabbare utredning, uppföljning, ansvar och samarbete där alla drar sitt strå i stacken och bidrar med vad de kan för att skapa en harmonisk och lärorik skolmiljö.

Arbetet i skolan

Skolan måste i sitt arbete kartlägga och förstå bakgrunden till ett visst beteende hos en elev som via uppfostran hemifrån formats till den han är. I samband med skolnärvaron får skolan möjligheten att själva sätta sin prägel på individen och vägleda denne genom de normer och värderingar som förmedlas. Genom detta förhållningssätt försöker skolan förstärka skyddsfaktorerna men måste samtidigt ha vetskapen om att skolans och föräldrarnas normer och värderingar kan hamna i konflikt och därmed skapa förvirring och osäkerhet hos eleven.

Skolorna i Landskrona stad bör arbeta på ett sätt där de fungerar som en andra familj, studerar elevernas vardag i skolan och omfamnar elever som inte upplever tillräckligt med stöd hemifrån. Frågor man bör ställa sig är exempelvis hur eleven upplever skolan, om den känner sig socialt exkluderad och hur eleven betar sig individuellt respektive i grupp?

Ett välkänt problem bland elever är det upplevda gruppsytrycket. Förekomsten av gruppsytryck är något skolorna, i vidare bemärkelse, inte kan eliminera men blir viktigt att se närmare på. *Sociala överdrifter* kan underlätta arbetet och hjälpa skolorna arbeta främjande, kartlägga elevernas värderingar och se hur dessa påverkar deras handlande. Även om skolk är en individuell företeelse sker detta oftast i grupp menar Reid och samtidigt tydliggör vikten av att studera det inflytande gruppsytryck har på den enskilde eleven.

Sociala överdrifter kan hjälpa såväl lärarna som eleverna i Landskrona stad reflektera över vilka värderingar som styr ens handlande och hur elevernas handlingar påverkas av synen de har på andra ungdomar. En ökad medvetenhet kan skapas hos eleven kring dennes agerande och således bidra till att skapa ett mer förnuftigt handlande som inte styrs av det han tror, utan vad han egentligen kan konstatera.

Arbetet i klassrummet

Hur relationen i klassrummet fungerar mellan lärare och elev är avgörande för den utgång arbetet mot frånvaron får för skolorna. Lärarens förhållningssätt i klassrummet har i utredningen berörts som ett nyckelmoment där ett positivt och realistiskt bemötande sätter ribban för den fortsatta relationen. Den tidigare forskningen tydliggör vilken problematik som förekommer i skolan och vilken påverkan skolan får på elevernas inställning. Den individuella inställningen är förvisso ömsesidig mellan lärare och eleven men det är läraren som har verktygen att förändra, där en motiverad lärare som bryr sig och tror på sina elever blir en viktig skyddsfaktor. Lärarna arbetar närmast eleverna dagligen och måste få förståelse för elevens upplevda problematik, finnas där för eleven som stöd och visa att man inte enbart är där för att utföra sitt jobb utan även att skapa känslomässiga band till eleven.

Ett sätt för lärarna i Landskrona stad att öva på de färdigheter som krävs och behärska verktygen som behövs för att säkerhetsställa en bättre känslomässig relation till eleven blir, enligt mig, att se närmare på de två pedagogiska program man arbetat med i Karlstad, *Skolkomet* och *Ledarskap och förhållningssätt i klassrummet*. Dessa metoder har som mål att öka ledarskapet och etablera positiva sociala relationer i klassrummet byggda på sammanhållning. *Skolkomet* ger läraren verktyg att kunna hantera såväl positiva som negativa beteenden och tydligt markera det förhållningssätt som bör intas när man ställs inför sådana situationer. *Ledarskap och förhållningssätt i klassrummet* kan fungera som kompletterande metod och lägger fokus på läraren, försöker få denne att ta steget tillbaka och samtidigt fundera hur denne genom såväl sitt bemötande som sin öppenhet för förändring kan påverka elevernas trivsel på skolorna. De pedagogiska programmen kan hjälpa lärarna få förståelse för den betydelse undervisningen får för elevernas engagemang och vad som bör göras för att detta engagemang skall bevaras.

Ett sådant arbete med eleven skall fungera kontinuerligt och vara lika starkt när problematik uppstår och skolkandet blir ett faktum. Genom att man som lärare tar sig tiden att personligen kontakta och fråga efter eleven, visar man prov på personligt engagemang och hur mycket relationen med eleven egentligen betyder för läraren.

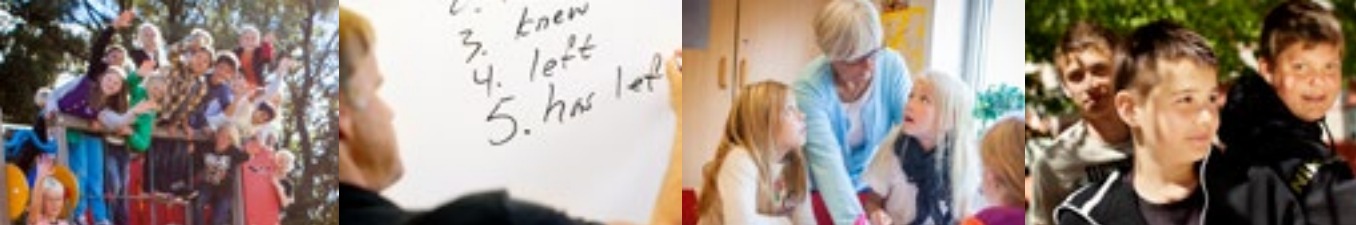
Det externa samarbetet

När det uppstår problematik utöver skolans kontroll är det viktigt att skolan har möjligheten att vända sig utåt, mot andra aktörer, som kan komplettera med de insatser skolorna inte har möjligheten att utföra. Ett sätt att säkerhetsställa ett bra samarbete externt, blir för Landskrona, att bygga bryggor mellan de olika aktörerna. Denna brygga lämnar mindre utrymme för missförstånd och underlättar möjligheterna att skapa samsyn byggd på god kommunikation. Denna brygga blir betydelsefull för skolorna, framförallt mellan Arenaverksamheten, BUP och Socialtjänsten då det är dem aktörer skolan ofta arbetar med.

Ett sätt att bygga en brygga mellan skola, socialtjänst och elevhälsan har i Vänersborgs kommun genomförts genom den *samverkande socialsekreteraren*. Denna tjänst skapar utrymme för den samverkande socialsekreteraren att erbjuda sin expertis i ärenden, komma med synpunkter på de insatser som genomförts mot den skolkanden individen och därmed bidra med råd, stöd och konsultation utöver den skolan kan erbjuda.

Genom en välutformad handlingsplan och ett förändrat tankesätt skapas underlag för hur aktörerna i Landskrona stad skall arbeta i teorin och praktiken. Lyckas man få alla pusselbitar i arbetsprocessen att falla på plats bildas basen för ett förbättrat, förebyggande och främjande arbete mot frånvaron i Landskrona stad där man via sitt förhållningssätt verkligen visar innebörden av att ”se” alla elever.

Referenslista

Lagen

Skollagen (2010:800), 7 kap 4-7§ samt 20-22§

Landskrona stad

Utbildningsförvaltningen. (2012-01-09). *Policy för hantering av frånvaro*. Hämtad 2013-10-17.

Utbildningsförvaltningen. (2012-01-09). *Riktlinjer för hantering av otillåten frånvaro i skolan*. Hämtad 2013-10-17

Utbildningsförvaltningen, Västervångskolan. (2013-06-20). *Rutiner vid elevs frånvaro*. Hämtad 2013-10-17

Andra kommuner

Mentzer, J. (2011). *Ärende 3: kvalitetsredovisning för barn- och ungdomsnämnden 2011*. Karlstads Kommun

Midshult, Y. (2013). *Ett förbättringsområde inom Modellområde 2009-2011 samt det fortsatta arbetet 2012 inom Psynk*. Vänersborgs kommun

Tomelilla kommun.(2013). *Handlingsplan i syfte att främja närvaro och förebygga frånvaro i förskola och skola för goda studieresultat*. Tomelilla kommun

Litterära

Alvant, P., Elgemyr, M. & Gustafsson Figueroa, K. (2012). *Att förebygga brott och problembeteenden i skolan: presentation och analys av tre lokala projekt*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Andersson, T. (2001). *Kriminell utveckling: tidiga riskfaktorer och förebyggande insatser*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Boëthius, U, Gustafsson, C, Forky, T. (2011). *Ett förnyat seende- En studie om Skolkomet och dess användning i vardagen*. Göteborg: Göteborgs kommunalförbund

Carrabine, E. (2009). *Criminology: a sociological introduction*. (2.uppl.) London: Routledge.

Ejvegård, R. (2009). *Vetenskaplig metod*. (4. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Forskning för skolan. (2011). *Vad fungerar? Resultat av utvärdering av metoder mot mobbning*. Stockholm: DanagårdLitho. Skolverket

Gladh, M, Sjödin, K. (2013). *Tillbaka till skolan – Metodhandbok i arbetet med hemmasittande barn och unga*. Stockholm: Gothia.

- Husejnovic & Lövberg. (2010) *"Normbrott Light"*. Eskilstuna/Västerås: Mälardalens högskola.
- Karlberg, M. (2011). *Tre utvärderingar av ett program för beteendeorienterat ledarskap i klassrummet*. Diss. Uppsala: Uppsala Universitet, 2011. Uppsala
- Karlberg, M. & Sundell, K. (2004). *Skolk: sund protest eller riskbeteende?*. Stockholm: Socialtjänstförvaltningen, Forsknings- och utvecklingsenheten.
- Lundgren, M. & Persson, B. (2003). *Barn och unga i riskzonen: samverkan och förebyggande arbete*. Stockholm: Svenska kommunförbundet.
- Ogden, T. (2003). *Social kompetens och problembeteende i skolan: kompetensutvecklande och problemlösande arbete*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- SKL. (2013). *Vänd frånvaro till närvaro – Guide för systematiskt skolnärvaroarbeta i kommuner*. Stockholm: Kombinera AB
- Sköld, A. (2011). *"Man bara inte känner för att gå till skolan – Gymnasieelevers tankar om skolk."*. Skövde: Högskolan i Skövde.
- Statens Folkhälsoinstitut. (2012). *Regeringsuppdrag: Slutredovisning av uppdraget Lokalt sektorsöverskridande hälsofrämjande arbete för barn och ungdomar*. Stockholm: Socialdepartementet
- Sverige. Skolverket (2010). *Skolfrånvaro och vägen tillbaka: långvarig ogiltig frånvaro i grundskolan ur elevens, skolans och förvaltningens perspektiv*. Stockholm: Skolverket.
- Sundell, K. & Forster, M. (2005). *En grund för att växa: forskning om att förebygga beteendeproblem hos barn*. Stockholm: Forsknings- och utvecklingsenheten, Socialtjänstförvaltningen, Stockholms stad.
- Williams, F.P. & McShane, M.D. (2010). *Criminological theory*. (5.uppl.) Upper Saddle River, N.J.: Pearson/Prentice Hall.

Elektroniska

- Starck, P. (2011) *Ledarskap i klassrummet*. (Powerpointpresentation) Hämtad 2013-10-28, från <http://www.orebroll.se/Files-sv/%C3%96rebro%20l%C3%A4ns%20landsting/V%C3%A5rd%20och%20h%C3%A4lsa/Folkh%C3%A4lsa/Barn%20och%20ungdomar/Dokument/Ledarskap%20och%20f%C3%B6rh%C3%A5llningss%C3%A4tt,%20Pernilla.pdf>
- Utbildningsdepartementet (2013-05-11). *Skolk i betygen på grundskolan införs höstterminen 2012*. Hämtad 2013- 09-20, från <http://www.government.se/sb/d/14063/a/168247>
- Utbildningsdepartementet (2010-08-25) *Remisspromemorian Olovlig frånvaro i skolan (U2010/4399/G)*. Hämtad 2013-10-01, från <http://www.autism.se/RFA/uploads/nedladningsbara%20filer/YTTRANDE.pdf>

Datum	Er Referens
2012-01-09	
Handläggare	Vår Referens
Lisbeth Månsson	BUN Dnr 35/07

Policy för hantering av frånvaro

Bakgrund

Barn- och ungdomsnämnden antog 2007-10-11 en policy för frånvaro. Policyn reviderades i mars 2010. Med anledning av nya statliga styrdokument som skollagen (2010:800), skolförordningar och läroplaner för de olika skolformerna samt en förändrad förvaltningsorganisation, behöver policyn revideras på nytt.

Statliga styrdokument

Skollagen 7 kap

Vilka som omfattas av skolplikt 2 §
Deltagande i utbildning, Närvaro 17§
Ansvar för att skolplikten fullgörs 20§

Skolförordningen 4 kap 8§

Anmälningsskyldighet vid frånvaro

Gymnasieförordningen 12 kap 1§

Anmälningsskyldighet vid frånvaro

Förordning om vuxenutbildning 7 kap 2§

Anmälningsskyldighet vid frånvaro

Definition

I den obligatoriska skolan råder skolplikt. Detta innebär att man också har närvaroplikt. Om en elev på grund av sjukdom eller annan orsak inte kan delta i skolarbetet, måste detta anmälas till skolan. Om en elev som är frånvarande utan att anmäla detta, är detta att betrakta som otillåten frånvaro.

Också inom de frivilliga skolformerna råder en anmälningsskyldighet vid frånvaro.

Genomförande och uppföljning

Varje skola ska ha skriftliga rutiner för hantering av frånvaro.

I dessa ska bl a finnas regler för hur frånvaron ska rapporteras och registreras, på vilket sätt vårdnadshavare ska informeras vid otillåten frånvaro samt hur skolan hanterar den otillåtna frånvaron.

Information och genomgång av rutinerna ges till elever, personal och vårdnadshavare i samband med läsårsstarten.

Rutinerna läggs på skolans hemsida.

Rutinerna följs upp och revideras årligen efter avslutat läsår.

Riktlinjer har utarbetats av förvaltningskontoret gällande hantering av otillåten frånvaro. Dessa utgör grund för skolans egna rutiner.

Den otillåtna frånvaron följs upp och analyseras på skolnivå varje termin. En årlig sammanställning med analys ingår som en del i det systematiska kvalitetsarbetet och redovisas i kvalitetsrapporten.

Utbildningsförvaltningens rutiner vid brott mot skolplikten 2008-06-23 (rev 2010-01-07, samt 2012-01-07) ska följas i förekommande fall.

Utbildningsförvaltningens rutiner för tillsyn över att skolplikten fullgörs (2010-02-05, samt 2012-01-09)) ska följas.

Tomas Johansson
förvaltningschef

Pia Gagner
verksamhetschef, grundskola

Datum
2012-01-09
Handläggare
Lisbeth Månsson

Er Referens
Vår Referens

Riktlinjer för hantering av otillåten frånvaro i skolan

Inledning och hänvisning till aktuellt lagrum

Barn som är bosatta i Sverige har skolplikt och rätt till utbildning i allmän skola. (Skollagen 2010:800, 7 kap 2§, 3§).

Skolplikt innebär också närvaroplikt. (Skollagen 2010:800, 7 kap 17§) Här slås fast att om □ en elev utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten ska rektor se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven varit frånvarande. □

I skolförordningen (2011:185, 4 kap 8§) följs närvaroplikten upp med en anmälningsskyldighet vid frånvaro. Där slås fast att om □ en elev på grund av sjukdom eller av någon annan orsak inte kan delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska hindret snarast anmälas till skolenheten. Rektor får besluta om hur anmälningsskyldigheten ska fullgöras.”

Stegvis hantering

A. Information och kartläggning

1. Om en elev utan giltig anledning uteblir från skolarbetet ska elevens vårdnadshavare informeras om detta samma dag. Informationen som ska dokumenteras kan ges muntligt, skriftligt, via sms eller via mail. Klassföreståndare/ mentor ansvarar för informationen.
2. Klassföreståndare/ mentor kartlägger och analyserar orsaken till frånvaron samt vilka åtgärder skolan kan vidta för att främja elevens närvaro. Samtal genomförs med eleven. Samtalet dokumenteras. Om frånvaron upprepas inom två veckor fortsätter insatserna direkt till steg B.

B. Handlingsplan

3. Skriftlig rapport lämnas till rektor. Klassföreståndare/ mentor ansvarar
4. Klassföreståndare/mentor träffar snarast vårdnadshavare och elev. En handlingsplan upprättas innehållande åtgärder för att förhindra att frånvaron upprepas, samt vilka insatser som behövs och på vilket sätt eleven ska ta igen den undervisning som missats.
5. En kontaktperson utses med extra ansvar för att uppmärksamma och stötta eleven i att delta i undervisningen. Hänsyn tas till elevens önskemål vid val av kontaktperson. Syftet är att återföra eleven till en normaliserad skolgång.
6. Handlingsplanen följs upp inom två veckor. Om frånvaron upprepas fortsätter insatserna direkt till steg C

C. Hantering i elevhälsoteamet - åtgärdsprogram

7. Rektor kallar vårdnadshavare och elev till möte med elevhälsoteamet. Mötet beslutar att utreda om eleven har behov av särskilt stöd.
8. Efter skyndsamt utredning beslutar rektor om upprättande av åtgärdsprogram enligt gällande rutiner. Både interna och externa resurser och kontakter beaktas i åtgärdsprogrammet.

9. Anmälan till socialtjänsten övervägs vid oro för elevens hälsa och utveckling. Om frånvaron upprepas fortsätter insatserna direkt till steg D.

D. Fortsatt hantering om frånvaron fortsätter

10. Rektor kallar vårdnadshavare och elev till möte, där elevhälsoteam och representant för socialtjänsten medverkar. Beslut fattas om särskilda stödåtgärder utöver de som kan ges inom den ordinarie verksamheten, och nytt åtgärdsprogram upprättas.
11. Vid fortsatt otillåten anmäls ärendet enligt förvaltningens rutiner vid brott mot skolplikten i kommunal skola.

Tomas Johansson
förvaltningschef

Pia Gagner
verksamhetschef, grundskola

Bilaga 1

Frågeställningar inför kartläggning och utredning av anledning till otillåten frånvaro

Nedanstående frågeställningar är att betrakta som hjälp i utredningsarbetet kring otillåten frånvaro.

Elev:

Hur trivs du i skolan?

Hur trivs du med dina klasskamrater?

Är det något ämne som är svårt?

Är det något stöd som du inte får i dag som du tycker att du behöver?

Vad gör du när du inte är närvarande på lektion?

Blir du kränkt av någon?

Är du rädd någon gång i skolan? I så fall vad?

Hur trivs du med dina lärare?

Hur trivs du hemma?

När är skolan som bäst?

Vad tror *du* skulle kunna underlätta och förhindra ytterligare frånvaro?

Vårdnadshavare:

Finns oro för ert barns skolsituation?

Finns oro för ert barns fritid?

Hur fungerar kontakten mellan skolan och hemmet?

Vad tror ni skulle kunna underlätta för att förhindra ytterligare frånvaro?

Finns det något utanför skolan som försvårar för eleven?

Individnivå:

Hur ser elevens läs- och skrivförmåga ut? Övriga kognitiva förmågor?

Behöver eleven särskilda stödinsatser?

Behövs andra elevhälsoinsatser? (kurator, skolpsykolog, skolhälsovård)

Behöver föräldrarna stöd för att i sin tur kunna stötta?

Skolnivå

Hur ser *vi* på problemen?

Vad tror *vi* skulle kunna underlätta för eleven att förhindra ytterligare frånvaro?

Hur ser skoldagarna ut?

Behövs organisatoriska förändringar?

Kan man minska/ändra vuxenkontakterna och tydliggöra ansvaret?

Vem har eleven förtroende för?

Någon veckodag/ något ämne som drabbas mer än något annat?

Hur kan skolan se till att eleven inte får för stora kunskapsluckor?

Hur bemöter och uppmuntrar *vi* det som fungerar?

Kan *vi* hitta former som uppmuntrar eleven?

Hur får *vi* eleven att känna sig välkommen och delaktig?

Hur ser kamratrelationerna ut?

Bilaga 2

Vad kan socialtjänsten bistå med gällande hantering av elevers frånvaro

Företrädare för socialtjänsten kan medverka i diskussion kring åtgärder. Detta kan ske både i generell diskussion eller i ett enskilt fall med vårdnadshavarens vetskap.

Om vårdnadshavarna samtycker kan socialtjänsten bistå med stödinsats utan föregående utredning. Exempel på stödåtgärder från socialtjänstens sida är föräldrastöd, familjestöd, enskilt stöd till den unge. Socialtjänsten kan även bistå med att söka fungerande strategier, i samverkan med vårdnadshavare och skola, för att få den unge att gå till skolan.

Vid allvarlig oro för elev görs anmälan till socialtjänsten som gör en bedömning om utredning jml 11:1 SoL ska inledas. Inom ramen för utredning är stödinsatserna desamma som på servicebasis. Vid bedömning av behov kan bistånd jml 4:1 SoL i form av kontaktperson eller kontaktfamilj beviljas.

Bedöms den unges hälsa och utveckling vara i fara eller om en bedömning görs att den unge inte kan bo kvar hemma kan en jourhems- placering eller en institutionsplacering bli aktuell med eller utan samtycke från vårdnadshavare och den unge. Framkommer uppgifter av psykiatrisk karaktär kan remiss till BUP utfärdas.

Vad kan BUP bistå med gällande hantering av elevers frånvaro?

BUP kan kontaktas om det framkommer misstanke om en psykiatrisk problematik hos eleven. Kontakt initieras antingen via skolan som i samråd med vårdnadshavaren remitterar eleven till BUP eller via vårdnadshavare som själv söker kontakt. En behandlare på BUP utses att samverka med skola och socialtjänst i det aktuella ärendet.

Beroende på vilka svårigheter som framkommer, kan BUP bistå med fortsatt kartläggning av problematik samt behandling och utredning. Samverkan med skola och socialtjänst sker utifrån det enskilda fallets behov och förutsättningar.

Om ärendet kräver andra insatser än vad BUP:s öppenvård kan bistå med, remitteras ärendet vidare.

Bilaga 3

Exempel på åtgärder i samband med hantering av otillåten frånvaro**Främjande och förebyggande**

En skolmiljö som alla elever vill vara närvarande i skapas.

Rutiner finns för att på ett positivt och stödjande sätt uppmärksamma elever som är frånvarande.

Alla vuxna på skolan visar intresse för och omtanke om elever som befinner sig i korridorer och på skolgården under lektionstid. De vuxna är tydliga med att de bryr sig och tycker det är viktigt att eleverna är med på lektionerna.

Åtgärdande

Insatserna individanpassas efter kartläggning och utredning. Åtgärderna fokuserar både på att eleverna kommer tillbaka till undervisningen och på att minimera kunskapsluckorna i samband med frånvaron.

På skolan

- En kontaktperson utses
- Eleven får hjälp att komma till skolan, (sällskap med lärare eller kamrat)
- Vårdnadshavare inbjuds att vara med under del av skoldag
- Stödperson/stödkompis för eleven under raster
- Anpassad kravnivå
- Läxläsning stöd eller annat stöd i undervisningen
- Belöningsprogram
- Uppmärksamhet gentemot kränkande behandling
- Särskilda stödinsatser om eleven riskerar att inte nå målen pga frånvaro

- Handledning till pedagogerna från elevhälsoteamet eller externa aktörer
- Handledning till eleven utifrån specifika behov som tex ångesthantering, social osäkerhet, aggressivitet mm.

Datum	Er Referens
130620	
Handläggare	Vår Referens
Mattias Adolfsson	

Rutiner vid elevs frånvaro

Information

Rutiner för frånvarohantering skall vara väl kända av elever, vårdnadshavare och personal. Klassföreståndare ansvarar för att informera elever och vårdnadshavare vid starten av varje läsår.

Dokumentation

Skolan ska tillsammans med vårdnadshavare tillse att eleverna fullföljer sin skolplikt. Det åligger varje skola att ha kontroll över detta. Skolan dokumenterar frånvaron i Familjeportalen

Rutin gällande elever med frekvent frånvaro anmäld från hemmet

Om en elev uppnår sex sjuktillfällen per termin, alternativt 40 timmars frånvaro per termin anmäld av hemmet, skall en anmälan till EHT göras av ansvarig klassföreståndare på särskild blankett.

(Blankett: Anmälan till utredning om särskilt stöd)

Ansvarig klassföreståndare kontaktar vårdnadshavare och förhör sig om förhållanden, en utredning kring frånvaron. Information biläggs till EHT-anmälan.

Skolsköterskan träffar eleven och gör en bedömning om elevens hälsosituation. Om hon anser lämpligt förmedlas en kontakt med skolläkare.

Om frånvaron fortsätter även efter insatser

Åtgärdsprogram upprättas där en alternativ skolgång eller särskild undervisning i hemmet bör övervägas som åtgärd.

Rutin vid ogiltig frånvaro

Steg 1

Om elev uteblir utan frånvar oanmälan skall skolan omedelbart kontakta dess vårdnadshavare. Åk 7-9 och Åk F-6, ansvarig för detta är undervisande lärare, systemet skickar ett SMS om läraren kvitterar sin lektion i familjeportalen i samband med första lektionen.

Om elev avviker under skoldagen skall vårdnadshavaren kontaktas så snart detta kommer till lärares kännedom. Klassföreståndare/mentor eller annan utsedd personal, ska senast vid skoldagens slut ringa hemmet för kortare uppföljning.

Klassföreståndare/mentor ska omgående genomföra ett samtal med eleven angående frånvaron.

Steg 2. Om den ogiltiga frånvaron fortsätter

De elever som uppnår en ogiltig frånvaro på 20 timmar per läsår skall en anmälan till EHT göras av ansvarig klassföreståndare på särskild blankett. (*Blankett: Anmälan till utredning om särskilt stöd*)

Klassföreståndare ansvarar för kontakt med kurator och träffar tillsammans vårdnadshavare och elev för ett samtal. Klassföreståndare/mentor genomför, med stöd av kurator, utredning av frånvaro (Bilaga 1).

Analysen av frånvaron biläggs anmälan till EHT.

EHT ser över eventuella insatser såsom psykologutredning och kompletterande pedagogiska kartläggningar och ett eventuellt åtgärdsprogram upprättas.

Om utredningen visar att vårdnadshavare **inte** samtycker till samarbete med skolan utifrån oron för elevens hälsa och utveckling, görs skriftlig anmälan till Socialtjänsten. Rektor ansvarar för att den blir gjord.

Uppföljning av åtgärdsprogrammet ska ske inom en månad.

Steg 3. Om den ogiltiga frånvaron fortsätter även efter insatser

Vårdnadshavare kallas till möte med rektor och eventuellt representanter från socialtjänsten. Tillsammans diskuterar vi gemensamma fortsatta insatser.

Alternativ skolgång eller hemundervisning kan eventuellt ordnas i de fall detta är tillämpligt.

Vid fortsatt otillåten frånvaro anmäls ärendet enligt förvaltningens rutiner vid brott mot skolplikten i kommunal skola och ett eventuellt vite kan dömas ut.

Vårdnadshavare kallas till möte med rektor och eventuellt representanter från socialtjänsten. Tillsammans diskuterar vi gemensamma fortsatta insatser.

Alternativ skolgång eller hemundervisning kan eventuellt ordnas i de fall detta är tillämpligt.

Vid fortsatt otillåten frånvaro anmäls ärendet enligt förvaltningens rutiner vid brott mot skolplikten i kommunal skola och ett eventuellt vite kan dömas ut. Ansvarig för att anmälan görs är EHT.

Bilaga 1**Stöd inför utredning av frånvaro**

Ansvarig lärare ska regelbundet titta över dokumentationen av närvaro/frånvaro på klassnivå och reflektera över hur den ser ut.

- Har det varit mycket frånvaro i klassen?
- Är det någon/några elever som har stor frånvaro? Varför?
- Är frånvaron ogiltig eller anmäld
- Kan man se något mönster i deras frånvaro?
- Har vissa lektioner/ämnen högre frånvaro än andra, vissa tider eller dagar?
- Har skolsköterska, kurator eller annan elevvårdspersonal varit inkopplad?

Vid stor eller onormal frånvaro ska alla åtgärder som sätts och kontakter som tas, samt vad dessa leder till, dokumenteras. Skriv minnesanteckningar från samtal med vårdnadshavare. Skriv ut mail som känns angelägna. Dessa dokumentationer skall förvaras i valvet.

Frågeställningar inför kartläggning och utredning av anledning till otillåten frånvaro

Nedanstående frågeställningar är att betrakta som hjälp i utredningsarbetet kring otillåten frånvaro.

Elev:

Hur trivs du i skolan?

Hur trivs du med dina klasskamrater?

Är det något ämne som är svårt?

Är det något stöd som du inte får i dag som du tycker att du behöver?

Vad gör du när du inte är närvarande på lektion?

Blir du kränkt av någon?

Är du rädd någon gång i skolan? I så fall vad?

Hur trivs du med dina lärare?

Hur trivs du hemma?

När är skolan som bäst?

Vad tror *du* skulle kunna underlätta och förhindra ytterligare frånvaro?

Vårdnadshavare:

Finns oro för ert barns skolsituation?

Finns oro för ert barns fritid?

Hur fungerar kontakten mellan skolan och hemmet?

Vad tror ni skulle kunna underlätta för att förhindra ytterligare frånvaro?

Finns det något utanför skolan som försvårar för eleven?

Individnivå:

Hur ser elevens läs- och skrivförmåga ut? Övriga kognitiva förmågor?

Behöver eleven särskilda stödinsatser?

Behövs andra elevhälsoinsatser? (kurator, skolpsykolog, skolhälsovård)

Behöver föräldrarna stöd för att i sin tur kunna stötta?

Skolnivå

Hur ser *vi* på problemen?

Vad tror *vi* skulle kunna underlätta för eleven att förhindra ytterligare frånvaro?

Hur ser skoldagarna ut?

Behövs organisatoriska förändringar?

Kan man minska/ändra vuxenkontakterna och tydliggöra ansvaret?

Vem har eleven förtroende för?

Någon veckodag/ något ämne som drabbas mer än något annat?

Hur kan skolan se till att eleven inte får för stora kunskapsluckor?

Hur bemöter och uppmuntrar *vi* det som fungerar?

Kan *vi* hitta former som uppmuntrar eleven?

Hur får *vi* eleven att känna sig välkommen och delaktig?

Hur ser kamratrelationerna ut?

BILAGA 2:

Rutiner

Här är Vänersborgs kommuns rutin vid ogiltig respektive giltig frånvaro.

Reviderad 2012-06-01

Rutin vid ogiltig frånvaro

- Vid första tillfället** – hel lektion eller del av dag.
Elevens klassföreståndare kontaktar vårdnadshavare, **per telefon**, för att informera om frånvaron. **Hör efter om det är något i skolan, som gör att eleven valt att skolka.** Klassföreståndaren dokumenterar.
- Vid upprepad frånvaro (4:e tillfället).**
Klassföreståndaren kallar till möte på skolan. **Fyller tillsammans med elev och vårdnadshavare i blanketten ”Mötesblankett vid upprepad frånvaro”.** **Kopia till Rektor.** Personal från EHG (Elevhälsogruppen) kan vara med i mötet. Klassföreståndaren ansvarar för dokumentationen.
- Vid fortsatt upprepad frånvaro (7:e tillfället).**
Ärendet tas upp i EHG (Elevhälsogruppen). Rektor informeras. En skolsocial kartläggning kan utföras av skolkuratoren. Rektor kallar till ESK (Elevstödjarkonferens). Samverkande socialsekreterare kan delta. Eventuella insatser utvärderas. Ärendet återkopplas till EHG (Elevhälsogruppen) och arbetslaget.
- Oro för frånvaro kvarstår**
Rektor kallar till ny ESK (Elevstödjarkonferens). Samverkande socialsekreterare deltar.

Rutin vid giltig frånvaro

- Klassföreståndaren rapporterar efter 6:e sjukperioden.
  -
  - Anmäls till EHG (Elevhälsogruppen).
  - Beslut i EHG om eventuella insatser.
- .....
- .....

Inför klassföreståndares möte vid upprepad frånvaro

Att tänka på inför mötet:

- Informera eleven om att hon/han nått Steg 2 i skolans rutin för ökad närvaro och att hemmet kommer att kontaktas.
- När du ringer föräldern, fråga då om det är en lämplig tidpunkt att tala.
- När du ringer föräldern, tala då om syftet med mötet och att det kommer att ta ca 20 minuter.
- Vid gemensam vårdnad skall båda föräldrarna bjudas in.
- Välj plats och tid för mötet med omsorg för att skapa en lugn atmosfär.
- Anpassa mötet efter individen.
- Ha ett lösningsfokuserat förhållningssätt och använd ett språk som eleven och föräldrarna förstår.

Tipsrutan: Lyssna aktivt, ställ öppna frågor, visa engagemang, probleminventerande/
problemlösande, ge feedback, sammanfatta och återkoppla.

Fällor: Kritisera, förmedla förakt, gå till motattack, gå i total reträtt.

Att tänka på under mötet:

- Välkomna familjen till det här viktiga samtalet om ”ert barns fortsatta skolgång.” Öppna upp mötet på ett välkomnande sätt.
- Förklara kort om frånvarorutinen och lämna över skriftlig information.
- Poängtera att rutinen syftar till att stötta eleven så, att hon/han ska lyckas med sin skolgång.
- Fyll i mötesblanketten gemensamt.
- Skiljas i samförstånd.

Att tänka på efter mötet:

- Kopia på mötesblanketten lämnas till rektor.

Bilaga 4

Mötesblankett vid upprepad frånvaro

Elev: _____

Klass: _____

Vårdnadshavare: _____

Mötesdatum: _____

Datum och ämne för oanmäld frånvaro: _____

Hur kommer det sig att du var borta från lektionerna? _____

_____

Hur kan vi hjälpas åt för att du ska ha full närvaro? Vad behöver förändras?

Elev: _____

_____

Vårdnadshavare: _____

_____

Klassföreståndare: _____

_____

Viktigt att veta/lägga till: _____

_____

Vi har träffats idag

Elev: _____

Vårdnadshavare: _____

Klassföreståndare: _____